

Slovenski čebelar

št. 11

letnik CX –
november 2008

ISSN 0350-4697

110 let revije Slovenski čebelar
1898-2008

Še Bayvarol?

**Čebelarski turizem –
nova priložnost**

**Štirje izjemni dosežki
slovenskega čebelarstva
so uresničeni**

ČEBELARSTVO RIHAR KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

E-mail: robineli@siol.net

www.rihar-kocjan.si

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
 - žične matične rešetke
 - rogljičene satnike
 - testne mreže
 - plastična obešala
 - plastična razstojišča
 - kozice
 - plastične odtočne pipe
 - lovilce rojev
 - smukalce za cvetni prah
 - zaščitne obleke in rokavice
 - kuhamo voščine
- (suhe voščine spejemamo
samo v PVC vrečah
Od 01.11. do 31.03.)

MATIČNA
REŠETKA

TESTNA MREŽA

SATNIKI
ROGLJIČENI

SATNICE

DOZIRNA
BRIZGA

Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15
ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Izdelava etiket za kozarčke za med.

Za prvih 100 klicev
posebno prijazen
popust.

ČEBELICE, ČEBELICE MOJE STE PRIJATELJICE, POZABI VAS NIKDAR TA STARI ČEBELAR ...

V.P.C.

V.P.C., d.o.o., Trnoveljska cesta 2b, 3000 Celje, Slovenija

t.: 03 49 11 420

f.: 03 54 11 264

m.: vpc.doo@siol.net

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

V Sloveniji je Bayvarol, ki ga proizvaja nemška farmacevtska družba Bayer, že dalj časa registrirano sredstvo za zatiranje varoj. Gre za zelo učinkovito sredstvo, vendar le dotlej, dokler se varoje nanj ne navadijo (odpornost oz. rezistenca).

Različni čebelarski inštituti v Nemčiji Bayvarola že dalj časa ne priporočajo več. Na prvi pogled je kar težko razumeti, zakaj nemški čebelarski inštituti niso solidarni z nemškim proizvajalcem. Problem je v odpornosti (rezistenci), pa tudi v ostankih. Podobna opozorila lahko beremo tudi v avstrijskih, italijanskih in drugih strokovnih revijah.

VSloveniji so letos Bayvarol brezplačno prejeli vsi čebelarji, ki so to želeli. Za strokovno uporabo tega sredstva je kot distributer in serviser skrbel Nacionalni veterinarski inštitut (NVI). O težavah pri spremljanju učinkovitosti smo lahko brali tudi v prispevku »Veterinarski nasveti za oktober«, objavljenem v SČ, št. 10, 2008. V njem me je zlasti zbodel stavek: »Pravih informacij o učinkovitosti zdravila Bayvarol tako nimamo, zato bomo morali počakati do prihodnje pomladi, da bomo videli, koliko čebeljih družin bo ostalo živih.«

Predvidevam, da del krivde za navedeno trditev lahko prevzamejo čebelarji, ker niso ugotavljali učinkovitosti tega sredstva, bodisi da za to niso bili usposobljeni bodisi da nimajo testnih mrež oziroma jih ne uporabljajo. Take negotovosti pa gotovo ne bi bilo, če bi strokovne službe, ki so Bayvarol distribuirale, sočasno same ugotavljale njegovo učinkovitost in po potrebi že

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Barva napisa »Slovenski čebelar« na ovitku revije je tudi letošnja barva za označevanje čebeljih matič.

Fotografija na naslovnici: Čebela na zlati rozgi (*Solidago virgaurea*)

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Milan Meglič	297
NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Franc Šivic, Vanja Živkovič in Marko Borko: Novice iz sveta	300
dr. Janko Božič: O rabi Bayvarola	303
Milan Meglič: Tehnologija pridelave medu v Sloveniji	305
Tone Pogačnik: Kranjska sivka – najbolj medonosna čebela na svetu	307

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Janko Goričan: Čebelarjeva opravila v AŽ in nakladnih panjih v novembru	309
---	-----

VETERINARSKI NASVETI

Borut Preinfalk, dr.vet.med.: Veterinarski nasveti za november	311
NVI: Uradno stališče glede sublimacije oksalne kisline	312

MEDOVITE RASTLINE

dr. Robert Brus: Japonska nešplja (<i>Eriobotrya japonica</i>)	313
--	-----

POTOPIS

Jožef Švagelj: Čebelarski turizem v Bosanski krajini	315
Jožef Švagelj: Sejem čebelarstva v Bihaču	317

MLADI ČEBELARJI

Franc Grajzar: Otroci se zanimajo za čebele	318
---	-----

DOGODKI IN OBVESTILA

Marko Borko: Izjemen dan za čebelarstvo	319
---	-----

OBLETNICE

	323
--	-----

OBVESTILA ČZS

	325
--	-----

MALI OGLASI

	329
--	-----

URNIK USPOSABLJANJ NOVEMBER

	330
--	-----

V SPOMIN

	331
--	-----

OSMRNICE

	331
--	-----

INDEX

EDITORIAL

Milan Meglič	297
--------------	-----

NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Franc Šivic: World News	300
Janko Božič, PhD: On Use of Bayvarol	303
Milan Meglič: Technology of Honey Cultivation in Slovenia	305
Tone Pogačnik: The Carniolan Honey Bee – The Best Honeybearing Bee in the World	307

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Janko Goričan: Beekeeper's Chores for Alberti-Znideršič and Langstroth Bee Hives in November	309
--	-----

VETERINARY ADVICE

Borut Preinfalk, PhD (Vet. Med.): Veterinary Advice for November	311
NVI: Official Position on Sublimation of Oxalic Acid	312

FORAGE PLANTS

Robert Brus, PhD: The Loquat (<i>Eriobotrya japonica</i>)	313
---	-----

TRAVEL STORY

Jožef Švagelj: Beekeeping Tourism in Bosanska krajina	315
Jožef Švagelj: Beekeeping Fair in Bihač	317

YOUNG BEEKEEPERS

Franc Grajzar: Children are Interested in Bees	318
--	-----

NEWS AND EVENTS

Marko Borko: An Exceptional Day for Beekeeping	319
--	-----

ANNIVERSARIES

	323
--	-----

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

	325
--	-----

SMALL ADS

	329
--	-----

SCHEDULE OF TRAINING NOVEMBER

	330
--	-----

IN MEMORIAM

	331
--	-----

OBITUARIES

	331
--	-----

◀◀ Nadaljevanje s prejšnje strani

v obdobju njegove uporabe opozarjale čebelarje.

Videti pa je, da v Sloveniji kljub velikim sredstvom, ki jih država in EU namenjata čebelarstvu, ni institucije, ki bi znala ali zmogla pri čebelah opravljati tovrstne preizkuse in se pravočasno odzvati, če zadeva ne bi delovala tako, kot obljublja proizvajalec, zato se podobna negotovost lahko pojavi tudi pri uporabi drugih kemičnih sredstev.

Želim tudi poudariti, da Bayvarol ni edino sredstvo za zatiranje varoj v obdobju, ko je v čebeljih družinah še zalega. Čebelarji imajo za ta namen na razpolago še nekaj dovoljenih alternativnih sredstev. To so organske kisline in pripravki na podlagi eteričnih olj. V Sloveniji sta v tem letu to mravljinčna kislina in Apiguard. Čebelarji, ki so se v minulih letih udeležili usposabljanj o varozi čebel, so se temeljito seznanili tudi s tema sredstvom, nekateri pa so ju začeli tudi uporabljati. Tako s pripravki na podlagi eteričnih olj kot tudi z mravljinčno kislino lahko čebelar uspešno zatira varoje, to pa že več let dokazuje tudi praksa nekaterih slovenskih čebelarjev in čebelarjev, vključenih v sistem »ekološkega čebelarjenja«, prav tako pa tudi evropskih čebelarjev, in to ne glede na geografsko lego ali velikost čebelarstva.

Nacionalni veterinarski inštitut letos čebelarjem brezplačno razdeljuje kemično sredstvo Bayvarol in jim hkrati zagotavlja tudi servis. Mravljinčno kislino in Apiguard morajo čebelarji kupiti s svojim denarjem, poleg tega pa so pri načinu uporabe

prepuščeni samim sebi, saj NVI servisa zanj ne izvaja, zlasti ne za uporabo mravljinčne kisline.

Opozarjam tudi na to, da se je ČZS že zdavnaj odločila za sonaravno zatiranje varoj, kljub temu pa je pri letošnjih dejavnostih na to usmeritev pozabila.

Ali bo čebelar v svojem čebelarstvu uporabljal kemična sredstva ali ne, je popolnoma njegova odločitev. Če želi uvesti ekološko čebelarjenje ali če bo želel pridelovati čebelje pridelke za potrebe apiterapije, pa kemičnih sredstev (na primer Bayvarola, Perizina itd.) ne bo smel uporabljati.

Za sodobno obvladovanje varoj je po mojem osebnem prepričanju logično:

da še naprej preusmerjamo čebelarje v uporabo sonaravnih sredstev za zatiranje varoj, to je organskih kislin in pripravkov na podlagi eteričnih olj, k temu pa sodijo tudi dejavno vključevanje biotehničnih ukrepov, s katerimi zaviramo razmnoževanje varoj, diagnostika ter ustrezna organiziranost (vse to je opisano v knjigi: Meglič, M., Auguštin, V. (2007): Varoja, čebela, čebelar. Brdo pri Lukovici: ČZS);

da vključimo sodelavce NVI v servisiranje uporabe sonaravnih sredstev, to je organskih kislin in pripravkov na podlagi eteričnih olj, tako da bodo čebelarjem lahko ustrezno strokovno pomagali pri zatiranju varoj s temi sredstvi. Zaradi tega bi se morali tudi sodelavci NVI čim prej usposobiti za to delo.

Milan Meglič

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Izrseva 26, Maribor

Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon.: 9h - 13h in 15h - 18h Čet.: 9h - 13h
Tor.: 9h - 13h Pet.: 9h - 13h in 15h - 18h
Sre.: 9h - 13h in 15h - 18h

Sobote, nedelje, prazniki zaprto

V naših enotah vam nudimo:

- čebelarstvo opremo in pribor
- darilno embalažo
- stekleno, kartonsko, keramično in plastično embalažo
- voščene satnice vseh velikosti
- lesene satnike za satnice
- zaščitno opremo in pribor za čebelarje
- čebelarstvo literaturo
- sladkor, sladkorne pogače
- vse vrste čebeljih pridelkov
- kozmetiko na bazi čebeljih pridelkov

GSM: 051/348-426 / e-mail: jana.pp@amis.net

Možnost naročanja prodajnih artiklov (po telefonu, faksu, e-pošti), po povzetju, na prejemnikove stroške.
JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

ČEBELARSKA KNJIŽNICA JANEZA GOLIČNIKA NA ČZS JE ODPRTA VSAK (DELOVNI) ČETRTEK MED 13. IN 17. URO!

Zahvala ob posebnih dosežkih slovenskega čebelarstva

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Leto 2008 bo v vseh pogledih zapisano v zgodovino slovenskega čebelarstva. Zapomnili si ga bomo tako po množičnih zimskih izgubah čebel in po množičnih pomorih čebel kot tudi po izjemno slabi letini.

V spominu pa nam bo za vedno ostalo tudi po tem, da smo pridobili svoj kozarec za slovenski med, izdali Čebelarški terminološki slovar, praznovali 110-letnico izhajanja revije Slovenski čebelar in da smo odprli Čebelarstvo knjižnico Janeza Goličnika.

Za te izjemne dosežke se zahvaljujem vsem, ki so pripomogli k uresničitvi zadanih ciljev. Zahvala velja tudi vsem urednikom in uredniškimi odborom Slovenskega čebelarja, ki so vseh 110 let skrbeli za redno izhajanje naše revije.

Terminološki slovar je v svetu edinstven slovar te vrste. Zasluge za izid tega dela imajo vsi člani komisije, ki je pripravljala slovar, prav tako pa tudi vodstva ČZS in člani upravnih odborov ČZS, ki so v prejšnjih mandatih podprli ta projekt.

Odperta je tudi dolgo pričakovana Čebelarstvo knjižnica Janeza Goličnika. Ker brez gradbenega odbora in podpore upravnega odbora ČZS tega projekta ne bi izvedli, velja zahvala tudi njim.

Zahvaljujemo se tudi vsem donatorjem, ki so prispevali k odprtju knjižnice. To so:

- Albin Zajc, s. p.,
- Bia, d. o. o.,
- Biring, d. o. o.,
- Čebelarstvo Božnar,
- Diagnostični center Bled,
- Eurobiro, d. o. o.,
- Jana Pušnik Pokrivač, s. p.,
- Karmen, d. o. o.,
- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije,
- Francišek Krže, s. p.,
- Lesnina inženiring, d. d.,
- Logar trade, d. o. o.,
- Marko Podboršek, s. p.,
- Medex, d. d.,
- Medium, d. o. o.,
- Milena Kepic, s. p.,
- MTIS, d. o. o.,
- Stenko, d. o. o.

Še posebej pa naj se zahvalim vsem zaposlenim na ČZS in članom kolegija predsednika, ki so izvajali sklepe UO ČZS in dosledno upoštevali navodila vodstva ČZS.

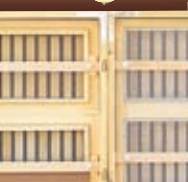
Vsi ti projekti so dokaz, da je s skupnimi močmi, z veliko želje in volje vendarle mogoče veliko narediti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Prašički (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/fax 01/ 7551-317
GSM 041 420 200
E-mail: spelakrže@yahoo.com

Novice iz sveta

Italija

Družinsko čebelarstvo Marcon iz okolice Trevisa po številu čebeljih družin (približno 600 naseljenih DB-panjev) ni med največjimi v severni Italiji, je pa prav gotovo med najbolj urejenimi in zato primerno za sprejem večjih organiziranih skupin. Obiskovalcem pokažejo svojo proizvodnjo satnic, mizarstvo delavnico za izdelovanje panjev, sodobno točilnico, trgovino, bogato založeno s čebeljimi pridelki in kozmetiko, prodajalno čebelarstva opreme, vzrejo matic, tehniko čebelarjenja z nakladnim DB-panjem, nasad medovitih rastlin, poseben način prevažanja nakladnih panjev v zabojnikih in še marsikaj drugega.

Zadnja pridobitev je tako imenovana didaktična dvorana, namenjena izobraževanju, ki lahko sprejme do 70 obiskovalcev. Osnovne in srednje šole iz bližnjih in daljnih krajev se s člani družine Marcon občasno dogovorijo za enodnevne tečaje čebelarstva, na katerih si učenci in dijaki pridobijo osnovna znanja o tej dejavnosti. V dvorani so mize in stoli, ob strani je manjša knjižnica, na stenah visijo slike, fotografije in plakati, ki prikazujejo življenje čebel, ob steni pa sta dva opazovalna panja s čebelami. Na južni strani dvorane so velika steklena okna, skozi katera lahko učenci varno opazujejo čebelarja, ki na drugi strani odpira panje in opravlja svoja rutinska dela. Učencem so na voljo delovni zvezki z vprašanji, na katera mora ob

koncu tečaja odgovoriti vsak udeleženec. Pouk se začne ob 10. uri in konča ob 16. uri. Ob koncu vsak učenec izdelava še svečo iz voska. Ta mu ostane za spomin, kot dokaz, da je uspešno opravil tečaj iz čebelarstva, pa prejme tudi spričevalo.

V čebelarskem podjetju Marcon pridelajo povprečno po 25 ton medu na leto oziroma približno 40 kilogramov na panj, vzgojijo približno 2000 matic in naredijo od 500 do 1000 prašilkov na petih satih. Te prodajajo po 80 €, seveda brez panja. Sortni med prodajajo po 7 €, mešanega cvetličnega pa po 6,5 € za kilogram. Matice so po 14 €. Zanimivo je, da gojijo sivo, kranjsko raso, ki jo občasno osvežijo z nakupom matic iz Avstrije. Kot pravijo, se siva čebela v njihovem okolju s hladnejšo, skoraj predalpsko klimo, bolje obnese kot njena rumena italijanska sovrstnica.

V čebelarskem obratu Marcon kljub široki dejavnosti ne zaposlujejo drugih delavcev, saj vsa dela opravijo družinski člani sami: oče, mati, sin in hčerka ter zet in snaha. Sin je razvil in izdelal prototip stroja, ki samodejno sestavi satnik, ga zbije skupaj in v njem napne žice. Pričakujejo, da bo njegov izum že letos na tržišču. Stroj bo čebelarjem prihranil veliko časa in bo tudi velika novost na svetovnem tržišču čebelarstva opreme.

Gospodar Bruno Marcon obiskovalcem rad in s ponosom pokaže svojo približno dva hektarja veliko plantažo zelo hitro rastoče in medonosne drevesne vrste *Paulownia tomentosa*. To drevo prvo leto po saditvi zraste 4 metre visoko, naslednje leto še 3 metre, po štirih letih pa je visoko 10 metrov. Premer debla v višini prsi je 22 cm. To je verjetno ena od najhitreje rastočih drevesnih vrst, kar jih poznamo. Zanimivo je, da prenese temperaturo do 20 °C pod ničlo, ogroža pa jo močnejši veter, ker ima rastlina med poletno rastjo zelo krhke veje in vrh. Les je izjemno lahek, vendar zelo prožen in primeren za obdelavo, zato ga zlasti na Kitajskem in Japonskem, kjer to drevesno vrsto gojijo na velikih plantažah, uporabljajo za izdelavo pohištva.

Ta vrsta pavlovnije cveti v začetku aprila in odlično medi, po tem pa se razlikuje od tiste, ki raste tudi v Sloveniji (na primer pred frančiškansko cerkvijo v Ljubljani). Če bi jo začeli intenzivno zasajati tudi drugi lastniki zemljišč, ki zdaj gojijo topole, bi italijanski čebelarji kmalu dobili novo pašo za svoje čebele.

Družinsko čebelarstvo Marcon, foto: Franc Šivic

Nemčija

Pred 12 leti je
30-letna uradnica
Diana Knödler

kupila večji travnik in del smrekovo-jelovega gozda ob njem, ker si je želela ob koncu tedna z dejavnim delom v naravi odpočiti od stresnega dela v pisarni. Na travniku sta z možem zasadila sadno drevje in grozdičje, nato pa se je Diana domislila, da bi bil kraj morda primeren tudi za gojenje čebel. Kupila je šest naseljenih panjev in se vpisala v tečaj čebelarjenja za začetnike, saj do tedaj ni ničesar vedela o čebelah.

Med obiskovanjem tečaja se je v njej porodila silna želja, da čebelarjenje ne bi bilo samo hobi, ampak da bi čim prej preraslo v samostojen poklic. Že leto pozneje je imela na svojem zemljišču 46 družin, čez dve leti pa kar 135. Vsako leto je obiskovala čebelarske nadaljevalne tečaje in kmalu je naredila tudi izpit za čebelarsko mojstrico. Na svojem posestvu ima zdaj lepo urejeno čebelarsko gospodarsko poslopje in ob njem prav tako lepo urejeno čebelarsko učno pot. Stresno delo v pisarni je zamenjala z veliko prijetnejšim delom pri čebelah, opravlja pa tudi delo preglednika za med ter potujočega učitelja in svetovalca.

V Sloveniji imamo kar nekaj mladih izobraženih ljudi, celo iz čebelarskih družin, ki bil lahko sledili vzpodbudnemu zgledu Diane Knödler iz nemške zvezne dežele Baden-Württemberg in tako rešili morebitne zaposlitvene težave v delu s čebelami. Vsako delo je častno, gojenje čebel pa je privilegij, ki je dan le izbrancem. Čebelarji, bodimo ponosni na to!

Viri: Die neue Bienenzucht, št. 8, avgust 2008.

Ustna informacija.

Besedilo: **Franc Šivic**

Izrael

Raziskovalci s hebrejske univerze Jeruzalemskega inštituta za arheologijo so odkrili prve panje iz obdobja starodavnega Bližnjega vzhoda. To so arheološki dokazi za svetopisemski opis Izraela kot »dežele, v kateri se cedita med in mleko« (ali vsaj prvi izmed njiju).

Amihai Mazar, Eleazar L. Sukenik, profesor arheologije na hebrejski univerzi je povedal,

foto: Igor Holy

da so prvi čebelnjak s čebeljimi družinami iz svetopisemskih časov našli med izkopavanji, ki jih je vodil lani poleti pri Tel Rehovu v izraelski dolini Bet Šean. Gre za najstarejši čebelnjak, ki so ga do zdaj našli na območju starodavnega Bližnjega vzhoda, je povedal prof. Mazar. Sklepajo, da naj bi nastal v 10. ali zgodnjem 9. stoletju pr. Kr.

Tel Rehov naj bi za časa monarhije Izraelitov veljal za eno izmed najpomembnejših izraelskih mest. Panje so našli sredi urbanega območja, kjer dr. Nava Panitz-Cohen s hebrejske univerze izkopava že vse od leta 1997. V čebelnjaku so našli panje v treh vrstah, skupaj pa jih je bilo več kot 30. Na podlagi doslej opravljenih izkopavanj ocenjujejo, da je bilo na celotnem območju približno 100 panjev.

V vsaki vrsti so bili še vsaj trije nizi panjev. Vsak panj je bil valj, narejen iz nežgane gline in suhe slame. V dolžino je meril približno 80 cm, v premeru pa 40 cm. Valj je bil na enem koncu zaprt in je imel luknjico, skozi katero so vstopale in izstopale čebele. Na drugem koncu ga je zapiral glinen pokrov, ki ga je čebelar lahko odstranil, če je jemal satovje. Po mnenju izkušenih čebelarjev in znanstvenikov, ki so si ogledali to arheološko najdišče, so lahko tedanji čebelarji vsako leto pridelali kar 500 kg medu.

Prof. Mazar poudarja, da gre za edinstveno najdbo, saj doslej še nikjer na starodavnem Bližnjem vzhodu niso odkrili pravih panjev. Keramične posode, ki so jih uporabljali za panje, so znane iz helenističnega in rimskega obdobja, vendar jih niso našli *in situ*. Arheologija tako ne pozna čebelarjenja na tako razviti ravni, kot so jo našli v čebelnjaku v Tel Rehovu. Slikovne upodobitve čebelnjakov

foto: internet

poznamo iz obdobja faraonov v Egiptu, prikazujejo pa nabiranje medu iz valjev, ki so bili zloženi na kup in so zelo podobni tistim, ki so jih našli v Tel Rehovu.

Valjasti glineni panji, zloženi v vodoravne vrste, podobni tistim iz Tel Rehova, so dobro znani v številnih sodobnih tradicionalnih kulturah v arabskih vaseh v Izraelu in na območju Sredozemlja. Različne pridelke iz panjev so uporabili za marsikaj. Med je seveda veljal za poslastico, znan pa je bil tudi po svoji zdravilni moči in kultni vrednosti. Čebelji vosek so uporabljali v kovinarstvu in usnjarstvu ter za pisanje po lesenih tablicah.

Beseda »med« se v Svetem pismu pojavi 55-krat, 16-krat v povezavi, ki Izrael opisuje kot deželo, »v kateri se cedita med in mleko«. Na splošno velja prepričanje, da naj bi to besedo uporabljali za med, ki so ga pridelali iz datelnov in fig. Čebelji med je izrecno omenjen le dvakrat v povezavi z divjimi čebelami. Prvič opisuje, kako je Samson v dolini Sorek nabiral čebelji med iz levjega trupla (Sod 14, 8–9). Drugi primer je zgodba o Jonatanu, Savlovem sinu, ki je med bitko pri Mihmasu pomočil konec palice v curek medu (Sam I 14, 27).

Čeprav nam Sveto pismo ne pove ničesar o tedanjem čebelarjenju v Izraelu, je odkritje čebelnjaka v Tel Rehovu dokaz, da sta bili čebelarjenje in nabiranje čebeljega medu zelo razviti dejavnosti že v obdobju prvega templja (1006–585 pr. Kr.). Tako je prav mogoče, da beseda »med« v Svetem pismu res pomeni čebelji med.

V čebelnjaku so našli tudi kulturne predmete, med njimi oltar s štirimi rogovi, okrašen s podobami gole boginje plodnosti, in podrobno okrašen kelih. Oboje lahko dokazuje kulturne obrede starodavnih Izraelitov, ki so se odmikali od ustaljenih in so bili v povezavi s pridelavo medu in čebeljega voska.

Panje, najdene v Tel Rehovu, zdaj preučujejo različni raziskovalci. Dr. Guy Bloch iz Silbermanovega inštituta za življenjske znanosti pri hebrejski univerzi preučuje biološki vidik najdbe. V ostankih satovja, ki so ga izvlekli iz panjev, je že našel delce čebeljih teles. Dr. Dvoriju Nemdarju z Weizmannovega inštituta za znanost je uspelo na stenah panjev identificirati molekule čebeljega voska, prof. Mina Evron z univerze v Haifi pa analizira ostanke cvetnega prahu v panjih.

Starost panjev so določili z merjenjem razpadanja izotopa ^{14}C v organskih materialih. Uporabili so žitna zrna, ki so jih našli poleg

panja. Starost zrn so potem določili v laboratoriju na univerzi v Groningenu na Nizozemskem. Kot so ugotovili, naj bi izhajalo iz obdobja od sredine 10. stoletja do zgodnjega 9. stoletja pr. Kr. Gre za obdobje vladavini kralja Salomona in prvih kraljev severnega izraelskega kraljestva, ki je nastalo po delitvi monarhije. Mesto Rehov v resnici omenja tudi egipčanski napis iz obdobja faraona Šošenga I. (svetopisemski Šišak), ki ga Sveto pismo omenja kot sodobnika kralja Salomona in naj bi po monarhovi smrti napadel Izrael.

Zlasti zanimiva najdba je napis na keramičnem vrču za shranjevanje živil, ki so ga našli v bližini panjev. Na njem piše »za nmš.« Tak napis so našli še na enem podobnem, a nekoliko mlajšem vrču, ki izhaja iz obdobja dinastije Omridov iz 9. stoletja pr. Kr. Še več, enako ime so našli tudi na sodobnem vrču, ki izvira iz bližnjega Tel Amala v narodnem parku Gan Hašeloša (Sachne).

Beseda »Nimši« je v Svetem pismu znana kot ime očeta, v več verzih pa se pojavlja tudi kot ime dedka kralja Jehuja, ustanovitelja dinastije, ki si je prilastila moč Omridov (2 Kr 9, 12). Mogoče je, da je najdba treh napisov z enakimi besedami, ki so jih našli v isti pokrajini in so približno enako stari, dokaz, da je Jehujeva družina izvirala iz doline Bet Šean in morda celo iz velikega mesta, ki so ga našli v Tel Rehovu. Največji čebelnjak, ki so ga odkrili na tem najdišču, je morda pripadal prav tej znameniti dinastiji.

Vir: Hebrejska univerza v Jeruzalemu, Science Daily (5. september 2007)

Prevod: Vanja Živkovič

Združene države Amerike

Raziskave Ameriškega čebelarkega inšpektorata, ki potekajo dve leti, kažejo, da se je v zadnjem letu v ZDA povečalo število odmrlih čebeljih družin. Poročilo o zdravju čebel je razkrilo, da je stanje zelo slabo, saj je od lani kar 36,1 odstotka manj gospodarskih čebeljih družin. Leto prej so bile izgube 32-odstotne. Ti podatki sicer še ne kažejo na dolgoletni trend izumiranja, očitno pa je, da izgube čebel že ogrožajo njihov prihodnji obstoj.

Stanje se ne izboljšuje, čebelarjem pa je jasno, da čebele ne morejo prenašati vseh obremenitev, kot so nove bolezni, kopičenje pesticidov in napadenost z varjami. Čebelarji so imeli dve leti zapored znatne izgube. Številke izgub so osupljive in skrb zbujajoče. Predstavljajte si, da bi poginila vsaka tretja krava ali vsaka tretja kokoš! To bi sprožilo vsesplošen preplah.

V raziskavo je bilo vključenih 327 ameriških čebelarstev, ki gojijo 19 odstotkov od približno 2.440.000 gospodarskih čebeljih družin v vsej državi. 29 odstotkov izgub pripisujejo pojavu izginjanja čebeljih družin, skrivnostni bolezni, ki povzroči, da se odrasle čebele ne vračajo v panj. Največji strah pri tem pojavu zbujajo njegova nepredvidljivost, zaradi česar ga tudi ni mogoče razumeti.

foto: internet

Država je raziskovalnim ustanovam za raziskave umiranja čebel iz kriznih skladov namenila 86 tisoč dolarjev. V reševanje celotne problematike so se vključila tudi različna podjetja, ki posredno živijo od oprasevanja čebel. Eno izmed teh je tudi izdelovalec sladoledov Haagen-Dazs, ki v paleto svojih okusov vključuje različne sadeže, jagode in oreške. Samo to podjetje je za raziskave izginjanja čebeljih družin in trajnostnega oprasevanja doniralo 250 tisoč dolarjev. ■

Viri: Juliana Barbassa, Associated Press.
<http://news.yahoo.com>

Prevod in povzetek: **Marko Borko**

O rabi Bayvarola

Besedilo: **dr. Janko Božič**, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Ljubljana

Čebelarji smo to poletje dobili možnost brezplačno pridobiti zdravilo Bayvarol za zatiranje varj. V svojih internetnih prispevkih (<http://web.bf.uni-lj.si/jbozic/CIS/UmiranjeCebelPredlogi.pdf>) sem predstavil nekaj dvomov in tudi bojazen glede rabe tega piretroida v čebeljem panju. Porodila se mi je namreč bojazen o možni močni interakciji piretroida in morebitnih neonikotinoidov v cvetnem prahu, predvsem v cvetnem prahu koruze. Medtem smo naredili nekaj predhodnih testov in ugotovili, da med piretroidi in neonikotinoidi ni velikega vzajemnega vplivanja.

V prvotnem razmišljanju sem zanemarljivo preprost verjetnostni račun ob delovanju teh snovi na natrijeve kanalčke v živčnih celicah. Neonikotinoidi se podobno kot nikotin vežejo na natrijeve kanalčke, ki se ob vezavi odprejo in spustijo v celico natrij. Ob zadostni količini vdora

natrijevih ionov se električni naboj na živčni celici spremeni in po njenih končicah steče vzburjenje v obliki električnega signala. V naravnih razmerah se celice vzburi ob zadostnem izločanju acetilholina, ki je kemijski prenašalec vzburjenja med živčnimi celicami, lahko pa ga nadomesti neonikotinoid. Piretroidi ravno tako delujejo na natrijeve kanalčke, da jih ne odpirajo, ampak podaljšajo čas odprtja, ker otežijo spremembo kanalčka v prvotno zaprto stanje. Učinek neonikotinoida kakor tudi piretroida se pokaže že ob vezavi na majhen delež kanalčkov, to pa pomeni, da je občutno manjša tudi vzajemna verjetnost vezave obeh snovi na isti kanalček. Tako ni pričakovati hujših vzajemnih vplivov, kakršni so znani med piretroidi in preprečevalci njihove razgradnje.

Po dodatnem pregledu literature sem v njej prebral, da lahko na razgradnjo piretroidov

foto: MB

vpivajo tudi nekateri fungicidi, ki sicer niso strupeni za čebele. Med temi so tudi pripravki za oidij na podlagi tebukanozola. Za nekatere fungicide je bila dokazana tudi do 20-kratna okrepitev delovanja piretroida. Tako bi sicer za čebele manj nevaren piretroid flumitrin, ki ga vsebuje Bayvarol, morda utegnil pri čebelah povzročiti tudi nesmrtno, a še vedno škodljive učinke. V slabo tolažbo pa je, da bi v tem primeru tudi bolje deloval na varoje. Vsekakor je koristno, da so čebele čim manj v stiku s pesticidi, še zlasti zimska generacija. V množici pesticidov, ki jih intenzivno uporabljajo na kmetijskih območjih, je hitro lahko dovolj nekaj posameznih snovi, ki lahko povzročijo nekoliko večjo občutljivost čebel na dražljaje ali oslabijo njihov imunski sistem.

Upati je, da kljub velikim površinam koruze to zimo s čebelami ne bo večjih težav. Zaradi razmeroma vlažnega poletja je bilo tudi nekaj več virov cvetnega prahu. Žal zdaj o travnikih ne moremo več govoriti kot o bogatem viru medicine in cvetnega prahu. Večina travnikov je bodisi v intenzivni rabi bodisi popolnoma zapuščeni, v obeh primerih pa je poleti na njih le malo cvetja. Tako nekaj poletne paše ponujajo le še gozdni robovi in zamočvirjene površine.

Žal se v okolju z intenzivnim kmetijstvom ne moremo izogniti pesticidom. Domače analize prepogosto vsebujejo na videz ugodne rezultate glede ostankov pesticidov in sredstev za zdravljenje čebel v kmetijskih in tudi v čebeljih pridelkih. Razlog je v tem, da občutljivost analitskih metod po navadi ni večja od meje dovoljene količine ostankov v živilih. Pomembno je opozoriti, da se na območjih z intenzivnim kmetijstvom ni mogoče izogniti ostankom pesticidov v čebeljih pridelkih. Novejše raziskave v ZDA so pokazale, da cvetni prah vsebuje ostanke vsaj šestih različnih pesticidov, katerih količina je seveda po večini nižja od meje zaznavanja analitskih metod. Glede na to je njihova koncentracija po večini 100-krat nižja od dovoljenih vrednosti.

V našem okolju so po mojem največji problem ostanki zdravil za zdravljenje varoze v vosku. Stalno kroženje voščin in skupna predelava razširjata ostanke med vsa čebelarstva, ne glede na uporabo akaracidov v posameznem čebelarstvu. Pred tem so varna predvsem ekološka čebelarstva, ki morajo skrbeti za oskrbo s satnicami iz svojih voščin, in seveda tudi tisti čebelarji, ki sami predelujejo voščine in v okviru svojega čebelarstva sami izdelujejo satnice. Nekateri izdelovalci satnic ponujajo tudi možnost izdelave satnic iz prinesenega voska in ne samo odkupa ustrezne količine voska. Seveda pa tudi lastna predelava ne pomaga, če ne poskrbimo za neonesnažen vir voščin za izdelavo satnic. Za to je najprimernejši vosek iz gradilnikov in tistih satov, za katere zanesljivo vemo, da niso bili izpostavljeni akaricidom za zatiranje varoj. Organske kisline so glede čistosti voska neproblematične. V tej smeri si moramo prizadevati za iskanje takih tehnoloških rešitev v čebelarstvu, da bomo tudi sami preprečili vsakršen vnos kemičnih snovi v čebelje pridelke. Tako bo naš boj za čim bolj omejeno rabo pesticidov podkrepjen tudi z našo čebelarsko prakso. ■

Tehnologija pridelave medu v Sloveniji

Besedilo: **Milan Meglič**

Tehnologija pridelave medu je odvisna predvsem od opreme, pašnih razmer, tradicije ter želje čebelarja, koliko in kakšnega medu želi pridobiti itd. Osnovna oprema pri sodobnem čebelarjenju je panj. V Sloveniji je najbolj razširjen AŽ-panj (Alberti-Znidersičev panj), ki ima v svoji klasični izvedbi dva oddelka: spodaj je plodišče, zgoraj medišče, ločuje pa ju matična rešetka. Zaradi enake mere satnikov je sate v medišču in plodišču mogoče zamenjevati, to pa ima tako prednosti kot tudi pomanjkljivosti.

Plodišče je namenjeno zalegi, medišče je namenjeno pridobivanju medu. V plodišču živijo čebele vse leto, v medišču pa navadno vstavimo sate šele tedaj, ko čebelja družina v plodišču doseže ustrezno moč. Da bi čebele prej zasedle tudi medišče, čebelarji v praksi izvajajo prestavljanje (prevešanje) zalege iz plodišča v medišče. Pri tem postopku prestavijo del zaleženih satov v medišče, v plodišče pa vstavijo prazne sate ali satnice in s tem zagotovijo matici več prostora za zaleganje. Postopek po potrebi še ponavljajo.

Na ta način skušajo rešiti vprašanje omejene prostornine klasičnega AŽ-panja, hkrati pa skušajo zavirati tudi razvoj rojilnega razpoloženja. Poleg tega skušajo s tem čebele tako rekoč privabiti še v medišče in si tako zagotoviti večji pridelek medu. Tovrstno prestavljanje je povzeto po nemškem čebelarju Preussu, zato se po njem imenuje »Preussova metoda prestavljanja«. V tujini te metode že veliko let ne uporabljajo več, v Sloveniji pa je prestavljanje zaleženih satov, žal, še vedno železno pravilo.

Sicer pa zlasti v nekaterih drugačnih panjih te metode tudi pri nas ne izvajajo več.

Pridelava cvetličnega ali gozdnega medu?

Pridelava medu poteka tako, da čebelar odvzema med tedaj, ko je medišče polno oziroma ko je med v medišču zrel. To je včasih enkrat, včasih večkrat na leto, odvisno od vrste medovitih rastlin v naravi in medenja, ki je odvisno od vremenskih razmer. Število točenj je odvisno tudi od izurjenosti čebelarja, kako čim bolj izrabiti zmogljivosti čebel. Med zgodnjih paš je po sestavi po navadi mešan cvetlični med. Pozneje je v sestavi medu čedalje več gozdnega medu, tak med pa je zaradi večje vsebnosti mane, ki jo proizvedejo listne ušice in kaparji, tudi temnejši. Če v medu prevladuje vsebnost mane, je to manin ali gozdni med.

Beseda gozdni v tem primeru lahko zavaja. Tudi v gozdu je veliko cvetja, bodisi v podrastju bodisi da cvetijo drevesa, na primer javor, jesen, akacija, kostanj itd. Če je med, nabran na drevesih v gozdu, po večini nektarnega izvora, je to cvetlični med, ne glede na to, da je bil nabran v gozdu. Po drugi strani pa lahko čebele nabirajo mano tudi zunaj gozda, to je na grmovju, podrastu, celo na krompirju, nekaterih žitih itd. Torej lokacija sama še ne določa, ali je med nektarni ali manin. Zato je čebelar dostikrat v dilemi glede tega, katere vrste med je pridelal.

Pridelava vrstnega medu

Popolnoma čist vrstni med je mogoče pridelati samo v rastlinjakih, v katerih je zasajena samo ena vrsta rastlin in iz katerih čebele nimajo izhoda v naravo. Čebelarji pridelujejo vrstni med tedaj, kadar na določenih območjih intenzivno medi samo ena vrsta rastlin, tako da je v končnem pridelku, tj. v medu, več kot 50 odstotkov medicine te konkretne rastline. Takih paš je v Sloveniji precej, ponekod so včasih bolj, včasih manj izrazite, zato se razlikuje tudi vrstni med. Tako se na primer akacijev med iz Prekmurja od akacijevga medu iz Goriške razlikuje po vsebnosti medicine iz drugih rastlin, ki so tipične za to območje.

Zato je pravilna oznaka medu po botaničnem izvoru, določena samo na podlagi opazovanja, kje čebele nabirajo med, kar težavna. Najzanesljivejša metoda je analiza, ki nesporno določi botanični izvor medu. Iz tega sledi, da lahko čebelar brez tveganja ustrezno označi med po botaničnem izvoru zgolj na podlagi analize.

Če želi čebelar pridelovati med določene vrste, je treba pred začetkom paše v medišče vstaviti prazne sate, brez ostankov medu in cvetnega prahu s prejšnje paše. Zlasti prevaževalci skušajo izrabiti več paš na različnih območjih Slovenije in tako povečati količino pridelanega medu.

Kakovost medu

Čebele vedno pridelajo med prvinske kakovosti, ne glede na to, na katerih rastlinah so nabrale nektar ali mano. Čebele proizvajajo med vedno po enakem postopku, saj ne znajo pridelati eno leto boljšega, drugo leto pa slabšega. Prav tako čebele na enem koncu Slovenije ne znajo pridelati slabšega medu kot na drugem koncu

Foto: MB

naše države. Lahko pa ga pridelajo eno leto več, drugo leto manj, na enem območju več, na drugem manj, to pa seveda nima nikakršne zveze s prvinsko kakovostjo medu.

S stališča kakovosti, to je meril o kakovosti, določenih v Pravilniku o medu, med posameznimi vrstami medu tako rekoč ni razlike. Veljavni Pravilnik o medu sicer premalo natančno obravnava kakovostna merila (na primer vsebnost vode, vrednost HMF, vsebnost skupnih kislin itd.) in sestavine medu, ki so v različnih vrstah medu različne (na primer količinski odnos med fruktozo in glukozo itd.).

Čebelarji v Sloveniji povprečno pridelujejo med z izjemno nizko vsebnostjo vode (manj kot 17 %), zato je tak med zelo gost, poleg tega pa se tudi pozneje pokvari. Skratka, za porabnika je tak med kakovostno boljši od medu, ki vsebuje na primer 20 % vode.

Odkloni od prvinske kakovosti medu so posledica neprimerne tehnologije pridelave, predvsem pridobivanja medu v starem, velikokrat zaleženem satju, ostankov predelane sladkorne raztopine in uporabe kemičnih sredstev za zatiranje varoj, lahko pa so tudi posledica prezgodnjega točenja (ko med še ni zrel). Seveda lahko čebelar znižuje kakovostna merila tudi po odvzemu medu, na primer, če ga izpostavi previsoki temperaturi, če ga skladišči v neprimerni posodi, neprimernem prostoru itd.

Pridobivanje medu v zaleženih satih

Slovenski čebelarji pridobivajo med po večini v satih, v katerih je bila prej zalega. Kolikor večkrat je bil sat zaležen, toliko več je v satju srajčk in izločkov ličink, zato je večje tudi tveganje, da bo to vplivalo na lastnosti medu. V velikokrat zaleženem satju se med navzame vonja in okusa srajčk in ostankov pod srajčkami, to pa ni najbolj higiensko. Hkrati med spremeni tudi barvo (je temnejši), tako da pravzaprav ni več samo proizvod čebele, saj je obremenjen z ostanki starega, večkrat zaleženega satja.

Razlike v kakovosti medu iz starega, velikokrat zaleženega satja, in iz deviškega satja še niso

dovolj raziskane. Dejstvo pa je, da pridelava medu iz velikokrat zaleženega satja ne ustreza novim higienskim zahtevam glede pridelave medu.

Čim večkrat je bilo satje zaleženo, tem manj je primerno za pridelavo medu. Iz higienskih razlogov naj bi med po večini pridobivali iz deviškega ali kvečjemu samo iz nekajkrat zaleženega satja, vendar je to v Sloveniji za zdaj še velik problem. Zanimivo pri tem je, da čebelarji pridobivajo in prodajajo tudi med v satju, v tem primeru pa je satje deviško, torej še nikoli zaleženo.

Pridelava medu brez primesi predelane sladkorne raztopine

Ker čebelarji po zadnji paši iztočijo ves med, ki so ga čebele zbrale v medišču, je treba čebelarjem za prezimovanje nadomestiti odvzeto hrano. Po navadi čebele za zimo krmijo s sladkorno raztopino, v zadnjem času tudi z različnimi sladkornimi sirupi. Čeprav čebele dodano sladkorno raztopino predelajo podobno kot nektar ali mano, tako predelana hrana ni med. Zato ta po veljavnih predpisih tudi ne bi smela preiti v med.

Pri takem načinu prestavljanja zaleženih satov iz plodišča v medišče, kot je v navadi v Sloveniji, je treba zagotoviti, da predelana sladkorna raztopina v venci nad prestavljeno zalego pozneje ne preide v med. Le zelo vestni čebelarji, ki se zavedajo nevarnosti mešanja predelane sladkorne raztopine z medom, take sate označijo in jih pred začetkom paše odstranijo iz medišča. Večina čebelarjev pa na ta problem sploh ni pozorna, zato je precejšnja verjetnost, da prvi spomladanski med vsebuje tudi nekaj predelane sladkorne raztopine.

Pridobivanje medu v satju, ki je obremenjeno z ostanki kemičnih sredstev, zlasti tistih, ki so jih čebelarji v preteklosti uporabljali za zatiranje varoj

Dandanes je satje v Sloveniji po večini obremenjeno z ostanki kemičnih sredstev, saj voska popolnoma ne očisti nobena pridelava satnic. Za zatiranje varoj sta leta

2008 registrirani kemični sredstvi Bayvarol in Perizin. Tako prvo kot tudi drugo bi smeli čebelarji uporabljati samo takrat, kadar v panju ni satov za pridobivanje medu. Glede na to torej uporaba teh sredstev zahteva, da satov iz družin, v katerih sta bili uporabljeni, prihodnje leto ne uporabimo za pridelavo medu, če želimo, da njuni ostanki pozneje ne bi prehajali tudi v med.

Kroženje voska

Zaradi ostankov kemičnih sredstev, ki so se nabrali v vosku, skušajo napredni čebelarji čim prej očistiti prvo posodo za med, to je vosek. Zato vosek, ki vsebuje

ostanke, pospešeno izločajo iz uporabe in ga nadomeščajo z voskom brez ostankov. Kljub priporočilom dobre čebelarske prakse v okviru Kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane kakovosti iz leta 1999 tega večina čebelarjev v Sloveniji, žal, še ne izvaja. Začetek izvajanja tega postopka otežujeta način čebelarjenja v AŽ-panju (prestavljanje zaleženih satov v medišče) in množična uporaba kemičnih sredstev za zatiranje varoj (Bayvarola in delno tudi Perizina). Kljub temu pa so posamezni čebelarji, ki se zavedajo pomembnosti čiste prve posode za med oziroma satja, tudi v Sloveniji že prešli na uporabo neobremenjenega voska. ■

Kranjska sivka – najbolj medonosna čebela na svetu

Besedilo: **Tone Pogačnik**

V tokratnem sestavku bomo predstavili nekaj ugotovitev več svetovnih strokovnjakov o medonosnosti kranjske sivke, povzetih po izjemni knjigi Jova N. Kantarja: »Matica je pojem«. Prevod knjige v slovenski jezik je pripravil g. Franc Prezelj.

Apis mellifera carnica je po Ruttnerjevih podatkih razširjena na štirih velikih območjih, zato jo je opredelil na štiri ekološke tipe: alpski, banatski, makedonski in karpatski (Kantar, 2004).

Kranjska sivka je cenjena zaradi mirnosti, hitrega spomladanskega razvoja, manjšega propoliziranja, zgodnejšega prenehanja zaleganja (ta lastnost je zelo pomembna pri preprečevanju širjenja varoze) in dobre prezimitve. Adam Kerhle je po izjavi Suzan Cobey leta 1995 dejal, da je carnica izjemna čebela za zgodnje spomladanske paše, saj je pri spomladanskem razvoju boljša od večine drugih pasem medonosne čebele (Kantar, 2004).

Nekaj slabša lastnost kranjske sivke je njena naklonjenost k rojenju, ki je v veliki meri nastala v obdobju, ko je bilo rojenje zaradi trgovine z roji zelo donosno (Dreer, 1985 v Kantar, 2004). Tudi Freiser je po Riharjevih besedah leta 1976 izjavil, da se je rojilni nagon pri kranjski sivki razvil v obdobju trgovine s čebelami. Zato je rojilni nagon najbolj izražen pri slovenskih ekotipih carnice, nekaj manj pa pri drugih

ekotipih kranjske sivke. Prof. Kulinčević iz Srbije je leta 1998 ugotavljal, da se stanje tudi na tem področju zadnja leta zelo izboljšuje, predvsem zaradi uspešne selekcije (Kantar, 2004).

Kranjska sivka se zadnjih 130 let vse bolj širi po Evropi in po vsem svetu. V Nemčiji je popolnoma izrinila temno nemško čebelo, prof.

Prednosti kranjske sivke pred drugimi pasmami čebel so:

- ima daljši rilček kot severnonemška temna čebela,
- zelo nerada zapušča satje z zalego in medom,
- pripravi velike zimske zaloge hrane in kljub veliko manjšemu številu čebel v primerjavi z italijansko čebelo dobro prezimuje,
- pri porabi zimskih zalog hrane je zelo ekonomična,
- spomladi se hitro razvija, izrablja zgodnje spomladanske paše in je zato zelo medonosna,
- zjutraj zgodaj izletava iz panja na pašo,
- več medu kot druge pasme prinaša tudi z bolj oddaljenih paš,
- med pokriva »na belo« (pod pokrovci je zrak), to pa je posebej pomembno za pripravo medu v satju,
- nabira veliko cvetnega prahu, propolisa pa ustvari manj kot kavkaška čebela.

Kulinčević pa meni, da tudi znani buckfaški križanec ni boljši in produktivnejši od kranjske čebele (Kantar, 2004).

V Nemčiji so testirali nemško, italijansko in kranjsko čebelo ter ugotovili, da je najboljša prav kranjska sivka. Na podlagi teh preizkusov so sprejeli odlok, da naj bi na območju Nemčije nemško črno čebelo zamenja kranjska sivka.

Ameriški raziskovalec Park je po Riharjevih besedah (leta 1976) od leta 1932 do 1936 primerjal po 12 družin kranjske, italijanske in kavkaške pasme. Kranjske sivke so povprečno nabrale po 79 kg medu na leto, italijanske 66 kg, kavkaške pa 53 kg. Bile pa so bolj rojive, saj so izrojile tri družine, italijanske čebele so dale 0,6 roja, kavkaške čebele pa 0,2 roja (Kantar, 2004).

Suzan Cobey je leta 1995 ugotovila, da rojenje kranjske sivke nikoli ni bil večji problem za čebelarje v dolini Vaca v Kaliforniji, če so imele čebele v obdobju svojega hitrega razvoja dovolj prostora (Kantar, 2004).

Kezić, Bubalo in Maja Dražić so leta 2003 v svojem referatu poročali, da je kranjska sivka cenjena po vsem svetu. Njene dobre lastnosti so vitalnost, hiter odziv na spremembe v okolju, mirnost, prezimovanje v manj številni družini in velika plodnost matice (Kantar, 2004).

Za potrditev dominantne vloge kranjice pogledimo še pglavltne značilnosti temne nemške čebele, kavkaške čebele in italijanske čebele.

Temna čebela živi v Zahodni in Severni Evropi ter v večjem delu Rusije. Ima nizek kubitalni indeks in kratek rilček. Ne roji veliko, na satju je mirna, je pa zelo napadalna. Med letom ima veliko čebel, prezimuje dobro, matica začne spomladi zalegati pozno, zato je njen spomladanski razvoj zelo počasen.

Kavkaška čebela je doma na hribovitih območjih Gruzije in na Srednjem Kavkazu. Spomladanski razvoj je dokaj hiter, poleti so družine močne in gredo močne v zimo. Čebele so mirne, satja ne zapuščajo in ne rojijo veliko. Njihova slabost je, da nabirajo veliko propolisa in močno lepijo satje. Med pokrivajo »na moko«, zato so pokrovčki temni in mastni. Zelo rade se zaletavajo v tuje panje.

Italijanska čebela je doma v Italiji. Zelo je razširjena v Ameriki, kjer so iz nje vzgojili veliko različnih križancev. Spomladanski razvoj je počasen. Poleti in jeseni razvije zelo močne družine in zelo močne družine gredo tudi v

Foto: Črt Kozlovič

zimo. Ker matica stalno zalega, potrebuje veliko zimskih zalog hrane. Italijanke ne rojijo veliko, zelo rade pa ropajo sosednje družine.

Iz vsega navedenega lahko sklenemo, da je kranjska sivka zelo dobra čebela, zato ni nikakršnih razlogov, da bi na naše območje uvajali katero koli drugo pasmo čebel. Enako velja tudi za križance, saj so prav tako slabši od naše avtohtone kranjice. Zato bi bilo zelo škodljivo na naše območje uvažati matice drugih pasem. Nasprotno pa prevozi na pasišča na območja, na katerih je dominantna kranjska sivka, veliko pripomorejo k izboljšanju kakovosti čebeljih družin v naših čebelnjaki. ■

Vir:

Kantar, J. N. (2004): Matica misaona imenica – uzgajanje matica na amaterskom pčelinjaku. Beograd: Tiro-Erc.

Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnem panju v novembru

Besedilo in foto: **Janko Goričan** – Sv. Danijel pri Dravogradu

V tem mesecu vidimo naše ljubljence le še kratek čas dneva zunaj panja, seveda, če je vreme lepo in sončno. Življenje v panjih se z zniževanjem temperature umirja in vse bolj pripravlja na zimsko mirovanje. Kolikor bolj je hladno, toliko bolj se čebelja gruča stisne, zato je v ulicah tudi več čebel. Če je družina brez zalege, porabi v mesecu dni približno 1 kilogram hrane. Čebele zdaj potrebujejo mir, zato jim moramo čebelarji to tudi omogočiti.

Zatiranje varoj

Zmotili jih bomo, seveda, ko bomo zatirali varoje. Če je v družinah še zalega, zatiranje ni učinkovito, kajti varoje so tudi v celicah, kjer jih sredstvo, ki je zanje smrtonosno, ne doseže. Sicer pa ta mesec v čebeljo družino ne posegamo več, saj smo količino zaloge hrane preverili septembra ali v začetku oktobra, ko smo iz panjev vzeli trakove Bayvarol.

Pred zatiranjem varoj in tudi po njem preverimo število odpadlih varoj, saj samo na ta način lahko ugotovimo dejansko stanje v družinah. Če po zimskem zatiranju odpade majhno število varoj, smo poleti delali dobro in sredstvo, ki smo ga uporabljali, je bilo učinkovito. Če pa je varoj veliko, je bilo poletno zatiranje slabo oz. manj uspešno. Teh družin novembra ne moremo več rešiti, saj je v njih preveč poškodovanih čebel, ki skoraj gotovo ne bodo dočakale pomladi. Po nasvetih veterinarjev je zdaj najprimernejši čas za

Novembra ne pozabimo na:

- zimsko zatiranje varoj (ko v panjih ni več zalege);
- uporabo osebnih zaščitnih sredstev pri zatiranju;
- preverjanje odpada varoj;
- zapajenje panjev;
- skrb za mir v okolici čebelnjakov;
- kuho voska.

zatiranje z oksalno kislino ali s Perizinom. Sam že nekaj let uporabljam oksalno kislino in sem z njeno učinkovitostjo zadovoljen. Pri tem vam bo v pomoč knjiga M. Megliča in V. Augušтина Varoja, čebela, čebelar.

Zimski mir

V zimski gruča je zelo dobro urejeno zamenjevanje čebel: tiste, ki so na zunanjem robu gnezda, namreč počasi prehajajo v notranjost gruč in nasprotno. Toploto ustvarjajo z jemanjem hrane in drgetanjem mišic. Ta način jim omogoča preživetje.

Zdaj je tudi čas, da postorimo vse, česar nam ni uspelo storiti že prej. V miru bomo pretopili prebrane in izločene mlajše sate, če nam tega ni uspelo storiti prej v sončnih topilnikih ali kako drugače. Stare sate rajši zažgimo. Lep kolač voska bo veliko lažje počakal na izdelavo satnic kot kup satov. Če smo voščene pokrovce, ki jih dobimo pri odpiranju medenih satov, uporabili za medeni liker, jih bomo po končanem luženju odcedili, oprali z mlačno vodo in vosek uporabili za nove satnice. Tak vosek je deviški in iz njega narejene satnice so najlepše – seveda pa so tudi čebelarjev ponos in hkrati njegovo ogledalo.

Ta mesec lahko prekopljemo zemljo pred stojišči ali čebelnjaki (nekadaj so priporočali tudi posutje z apnom), saj na ta način prekrijemo vse mrtvice in druge odpadke, s katerih bi lahko čebele v panj znosile spore bolezni, kot sta nosema in huda gniloba.

Kontrola kakovosti

Naj tokrat napišem nekaj besed o kolektivni blagovni znamki »Slovenski med kontrolirane

Kolači voska za izdelavo satnic

Obvezna oprema preglednikov – refraktometer, konduktometer, prelepke za pokrovček ipd.

kakovosti«. To leto je po donosu medu pravzaprav revno, zato se bo le manjše število čebelarjev odločilo za ta postopek in pregled. Na voljo je vsem, tudi tistim, ki morda mislijo, da ni potreben. Naj povem, da je za kupca kar pomembno, saj mu pove marsikaj, česar pri medu neznanega izvora ne more zvedeti.

Pri kontroli kakovosti pregledniki pregledajo:

- satje, iz katerega točimo,
- posodo za shranjevanje medu,
- točilo,
- opremo za gretje,
- prostor s toplo in hladno vodo,
- izvor medu,
- vsebnost vode v medu,
- električno prevodnost,
- okus,
- količino,
- serijo – točenje – lot,
- okoliš.

Toliko za občutek, kaj vse je pod nadzorom in o čem svetujejo. Ker so kupci vedno bolj poučeni in zahtevni, so najboljši tisti, ki se stalno vračajo k istemu čebelarju. Zaradi tega se bomo trudili, da ohranimo našo kakovost.

Opravi v AŽ-panjih

Če oktobra nismo končali barvanja, popravil panjev, izdelave in žičenja satnikov, to storimo v dolgih in hladnejših novembrskih večerih, saj je časa dovolj. Koristno je pokramljati z drugimi čebelarji ter poslušati njihove pripovedi in izkušnje, hkrati pa tudi, če je to potrebno, svetovati in povedati svoje mnenje. Ker ima dandanes vse več čebelarjev poklicno kvalifikacijo in mojstrski

Pri zlaganju izdelanih in zažičenih satnikov se utegne izkazati tudi naša umetniška žilica.

naziv, sem vesel, da svoje znanje in izkušnje z vso resnostjo posredujejo tudi drugim, saj nekdaj ni bilo tako. Če smo upoštevali zgornje nasvete, naj opozorim še na to, da moramo ob vetrovnih dnevih ali morebitnih snežnih padavinah poskrbeti, da na čebelnjak ne padajo veje ali da po njem ne udarjajo kaki drugi predmeti, ki bi vznemirili čebele.

Opravi v nakladnih panjih

Poskrbeli bomo, da toplota ne bo uhajala skozi pokrov, torej bo toplotna izolacija pod pokrovom, za odvod vlage pa penasta guma. Na panjih na stojišču namestimo še dodatno streho, nekoliko večjo, da morebitni sneg ne bi zamašil žrel in da ob večjih količinah ne bi zasul sten panjev.

Poskrbimo, da bodo čebele imele mir, da se bodo mirno stisnile v zimsko gručo in tako dočakale pravo zimo, ki se bo gotovo pojavila. Če smo nanjo dobro pripravljeni, se nam ni treba bati, saj si dolge večere lahko krajšamo z izobraževanjem in s prebiranjem literature ali s primerjanjem naših izkušenj in se tako veliko naučimo. ■

Veterinarski nasveti za november

Besedilo: **Borut Preinfalk**, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Ljubljana

Čebele se ta mesec – odvisno od zunanje temperature – stisnejo v zimsko gručo. Od temperature sta odvisni tudi velikost in stisnjenost gruč. Kolikor nižja je temperatura, toliko manjša in bolj stisnjena je zimska gruča. Pri višji temperaturi je čebelja gruča bolj rahla in čebele se razlezejo na več ulic, v katerih pa je manj čebel kot pri bolj stisnjeni gruč. Na ta način lahko enako število čebel sedi pri višji temperaturi na primer na desetih ulicah, pri nižji pa samo na štirih ali celo manj.

Ta pojav moramo upoštevati pri zimskem zatiranju varoj s sredstvi, ki jih uporabljamo v obliki kapljic. Doze teh sredstev – oksalna kislina in Perizin – so preračunane na eno povprečno močno družino. Tako je doza za 10-satno družino 40 ml. V šibkejših oz. v rezervnih družinah pa to dozo sorazmerno zmanjšamo. V družinah, ki pri nižjih temperaturah zasedajo 6 in več ulic, uporabimo 40 ml, pri šibkejših, ki zasedajo 4–5 ulic, uporabimo 25 ml, pri tistih družinah, ki zasedajo manj kot 4 ulice, pa zadostuje 15 ml pripravka.

Skupno količino zdravila enakomerno pokapamo po vseh zasedenih ulicah, in to samo po čebelah. Vedno uporabljamo toplo raztopino (segreto na približno 35 °C). Pri delu z zdravilnimi pripravki je obvezna uporaba osebnih zaščitnih sredstev. Pripravimo le tolikšno količino delovne raztopine, kolikor je potrebujemo za enkratno zdravljenje vseh družin v čebelnjaku. Pri uporabi sladkorne raztopine oksalne kisline moramo upoštevati, da na čebele deluje odvajalno, zato jo moramo uporabljati takrat, kadar sta napovedana vsaj dva zaporedna dneva s temperaturami več kot

5 °C. Take razmere omogočajo izletavanje čebel na trebljenje in njihovo varno vrnitev v panje.

Zimsko zatiranje varoj bomo izvedli v obdobju, ko v panju ni več zalege in ko so vse varoje na čebelah. Da ne bomo delali na pamet, bomo prej preverili stanje zalege v enem ali dveh panjih z letošnjimi maticami, saj te po navadi zalegajo najdlje. Če pa je v družinah še zalega, bomo zatiranje varoj preložili na december ali na začetek januarja. Učinkovitost zatiranja moramo preveriti s testnimi mrežami. Po opravljenem zimskem zatiranju varoj moramo čebelam zagotoviti mir in kolikor mogoče nemoteno prezimovanje. ■

Komentar uredništva na članek v SČ, št. 10, oktober 2008, str. 283.

Če so bili trakovi zdravila Bayvarol vstavljeni v panje po navodilih proizvajalca in ob pravem času, lahko iz tega sledi samo dvoje: da je to sredstvo učinkovito ali da ni učinkovito. Učinkovitost (letalnost) flumetrina, aktivne substance v Bayvarolu, ni odvisna od pozornega štetja varoj na testnih mrežah ter skrbnega vodenja čebelarskih dnevnikov. Popolnoma pa drži, da bi sistematična uporaba testnih mrež ter vodenje čebelarskih dnevnikov veterinarjem in čebelarjem pomagala pri dvojem:

- nedvoumno bi lahko ugotovili, ali so varoje odporne (rezistentne) na flumetrin,
- dobili bi povratne informacije glede učinkovitejšega ukrepanja proti varozi.

Trgovina **ČEBELARNA**
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kopic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-prazn: zaprto

Za večje skupne izposoje delovnega časa po uspešnejšem dogovoru.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarska oprema in pribor
- med in ostale čebelje izdelke
- darila izdelki iz čebeljih proizvodov
- čebelarske literaturo

Uradno stališče NVI glede sublimacije oksalne kisline

Besedilo: **Nacionalni veterinarski inštitut**

Za izvajanje zdravstvenega varstva čebel je v R Sloveniji pristojna veterinarska stroka. Ob izvajanju zdravstvenega varstva čebel mora stroka upoštevati vsa veljavna zakonska in podzakonska določila s tega področja (Zakon o veterinarstvu, Zakon o veterinarskih merilih skladnosti, Zakon o zdravilih idr.).

Uporaba oksalne kisline za zatiranje varoj je v naši državi dovoljena na podlagi Pravilnika o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil (Ur. l. RS, št. 31/2001), zato je kot eno izmed sredstev za zatiranje varoj pri čebeljih družinah brez zalege predvidena tudi v okviru Programa zatiranja varoj v letu 2009.

Oksalno kislino in druga dovoljena sredstva, ki jih navaja Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil (Ur. l. RS, št. 31/2001), lahko čebelar oz. imetnik čebel kupi samo na podlagi veterinarskega recepta kot magistralno zdravilo. V receptu mora doktor veterinarske medicine natančno pisno odrediti količino zdravila, način, čas in trajanje uporabe zdravila ter, če je to potrebno, odrediti tudi karenco za posamezne čebelje pridelke (proizvode). Samo tako lahko veterinarska stroka zagotovi, da bo čebelar uporabljal sredstva z določeno stopnjo čistosti ter znanimi farmakološkimi in toksikološkimi lastnostmi, s tem pa zagotavlja neoporečnost čebeljih proizvodov, ki se vključujejo v prehransko verigo človeka!

Oksalno kislino je mogoče uporabiti na tri različne načine, in sicer z metodo kapanja, z metodo pršenja po čebelah in z metodo sublimacije. V zgibanki Zatiranje varoje, ki jo je leta 2005 pripravil NVI v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in Urdom RS za kemikalije, so opisana sredstva in metode zatiranja varoj pri čebelah v naši državi. Veterinarska stroka v tej publikaciji svetuje dva načina za uporabo oksalne kisline, to je pršenje in kapanje po čebelah. Glede na to, da na našem tržišču ni registriranih sublimatorjev, pri katerih bi bila stopnja sublimacije oksalne kisline točno določena, veterinarska stroka tega načina uporabe tovrstne kisline ne priporoča. ■

foto: Ivan Jurkovič

DRUŠTVO NARODNIH NOŠ DOMŽALE

Vas vljudno vabi na
odprtje razstave

ČEBELARSKE DRUŽINE DOMŽALE

Odprtje razstave bo v soboto,
8. november 2008, ob 15.00 uri v

Menačenkovi domačiji
Cankarjeva 9, Domžale

Razstava bo odprta do 29. novembra, vsak dan
med 9.00 in 12.00 in med 17.00 in 19.00 uro.

Japonska nešplja

Besedilo in foto: **Robert Brus**, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Japonska nešplja (*Eriobotrya japonica*) na Belvederu, Izola

Pozno jeseni in zgodaj pozimi so cvetoče drevesne vrste pri nas redke, vendar so za čebelarje še posebej zanimive kot potencialna čebelja paša. Japonska nešplja, marsikje bolj znana kot lokvat, je ena najbolj značilnih predstavnic te skupine medovitih rastlin.

Japonska nešplja (*Eriobotrya japonica*) – te seveda ne smemo zamenjevati z listopadno, pri nas že skoraj udomačeno navadno nešpljo (*Mespilus germanica*), ki prav tako spada med rožnice – je naravno razširjena v južnem delu Kitajske. Že zgodaj so jo prenesli na Japonsko (ime!), v Evropo pa so jo iz kitajskega mesta Kanton v botanični vrt Kew v Londonu prvič prinesli šele leta 1787. Od začetka 19. stoletja jo gojijo tudi v Sredozemlju, kjer ponekod raste celo podivjano. V Sloveniji je japonska nešplja primerna predvsem za gojenje v toplem, po večini sredozemskem podnebju. Posamezna drevesa najpogosteje vidimo v Koprskih brdih, zlasti v okolici Portoroža, na Goriškem in v Vipavski dolini, v notranjosti Slovenije pa jo opazimo le izjemoma. Japonska nešplja za gojenje ni posebej zahtevna vrsta, saj uspeva na srednje bogatih, vendar svežih in dobro odcednih tleh. Za rast, še zlasti pa za cvetenje in razvoj plodov, potrebuje veliko svetlobe in toplote, po drugi strani pa dobro prenese vročino in sušo. Slabše

je odporna proti nizki zimski temperaturi in samo izjemoma prenese mraz do $-12\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ker jo rada prizadene slana, jo sadimo v zavetnih legah. Tudi burje ne prenaša najbolje. Podobno kot pri orehu je pri japonski nešplji mogoče opazovati pojav alelopatije. Drevo s svojimi izločki namreč preprečuje rast drugih rastlin v svoji bližini.

Japonska nešplja zraste do 7 m visoko. To vednozeleno drevo ima izrazito deblo in navzgor usmerjene, široko razrasle veje, ki oblikujejo široko dežnikasto ali okroglasto ter gosto krošnjo. Enostavni, podolgovato eliptični listi so dolgi od 15–25 cm, debeli, zgoraj temno zeleni in goli, nekoliko bleščeči in nagubani, spodaj pa rjavkasto dlakavi. Je enodomna in žužkocvetna vrsta, cveti pa pozno jeseni in zgodaj pozimi, pri nas navadno od konca oktobra do decembra. Opojno dišeči cvetovi so združeni v grozdastih latih, posamezen cvet je dvospolen, širok do 2 cm in ima pet kremastih venčnih listov. Na najtoplejših območjih Sredozemlja plodovi dozori že maja, pri nas pa lahko tudi nekoliko pozneje. Po obliki so podobni jabolkom ali hruškam, dolgi so 3–6 cm, rumenkasti ali oranžni, aromatični, mesnati, sočni in zelo prijetnega okusa.

Japonska nešplja je znana predvsem kot sadno drevo, pomembna je zlasti v Vzhodni Aziji. V Evropi je njen pomen manjši, čeprav jo v Italiji, kjer je največ v Evropi, sadijo tudi v obsežnejših nasadih. Glede na velikost, obliko in okus plodov je znanih več sadnih sort. Na dobro

Vednozeleni listi

Cvetovi japonske nešplje

Plodovi in listi

Zreli plodovi

razvitem odraslem drevesu lahko zraste tudi 100 kg plodov na leto. Ti so sladko-kiselkastega okusa, podobnega okusu breskev, najboljši so presni, predelujejo jih tudi v marmelade in likerje. Imajo nekaj zdravilnih lastnosti, njihova semena pa so tako kot pri številnih drugih sorodnih rastlinah strupena. Zaradi lepih vednozelenih listov in opaznih cvetov je japonska nešplja tudi lepa okrasna vrsta.

Ta rastlina pa je tudi medovita. Ker cveti jeseni in pozimi, daje v krajih, kjer lahko prezimi na prostem, zelo pozno čebeljo pašo. Zelo pomemben vir nektarja je predvsem na več območjih Azije, na primer v Afganistanu, na Kitajskem, v Libanonu in Pakistanu, pomembna je tudi na Japonskem in v Indoneziji. Koncentracija sladkorjev v nektarju je visoka in dosega od 30 do 65 %, letni donos medu pa je lahko od 3,6 v Pakistanu do kar 20 kg/panj/leto v Libanonu. Iz Japonske poročajo, da je donos visok vsako drugo leto. Poleg tega je japonska nešplja lahko tudi vir cvetnega prahu, prav ta pa je zelo pomemben npr. v Pakistanu. Med japonske nešplje je marsikje v Aziji, še zlasti pa na Kitajskem, izjemno priljubljeno in učinkovito zdravilo proti kašlju. Nekatere analize medu, na primer na Siciliji, so pokazale, da je v čistem lokvatovem medu več kot 45 % cvetnega prahu te vrste. Na Kitajskem pripravljajo poseben pripravek, t. i. lokvatov medeni sirup (honey loquat syrup), v katerem so po starem receptu zmešani med in koščki plodov in ki je tudi v zahodnem svetu zelo znano in učinkovito zdravilo proti kašlju. Podatkov o pomenu japonske nešplje za čebelarstvo in donosih s te drevesne vrste v Sloveniji ni, vsekakor pa

bi lahko na območjih, na katerih so razmere za njeno gojenje primerne, imela pomembno vlogo ene najpoznejših paš. Nakup sadik naj ne bi bil prevelika težava, v zalogi pa jih imajo predvsem drevesnice na Primorskem. Pri sajenju japonske nešplje pa je treba opozoriti na to, da je vrsta, podobno kot številne druge vrste iz družine rožnic, lahko gostiteljica hrusevega ožiga (*Erwinia amylovora*) in fitoftorne sušice vejic (*Phytophthora ramorum*), dveh nevarnih rastlinskih bolezni. Najmanj, kar moramo storiti, je, da sadike kupimo v drevesnici, ki je fitosanitarno redno pregledovana, pri že posajenih rastlinah pa moramo biti pozorni na morebitne bolezenske znake. ■

Viri:

- Brus, R. (2004): Drevesne vrste na Slovenskem. Ljubljana: Mladinska knjiga, 399 str.
- Brus, R. (2005): Dendrologija za gozdarje. Univerzitetni učbenik, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 408 str.
- Crane, E., Walker, P., Day, R. (1984): Directory of important world honey sources. London: International Bee Research Association, 384 str.
- Fitschen, J. (1994): Gehölzflora. Quelle & Meyer Verlag Heidelberg, Wiesbaden.
- Petauer, T. (1993): Leksikon rastlinskih bogastev. Tehniška založba Slovenije, 685 str.
- Rollof, A., Bärtels, A. (1996): Gehölze. Band I., Stuttgart: Eugen Ulmer Verlag, 694 str.
- Sabatini, A. G., Marcuzzan, G. L., Colombo, R., Arculeo, P. (1995): Loquat honey produced in Sicily. OT: Il miele di nespolo del Giappone prodotto in Sicilia. Apicoltura št. 10, str. 59–69.
- http://www.furs.si/Publications/Erwinia/hrusevozig_zvezek.pdf

Čebelarski turizem v Bosanski krajini

Besedilo in foto: **Jožef Švagelj**

Čebelarska mojstra Danijel Šavli in moja malenkost sva se februarja skupaj z ženama odpravila na obisk mojega bosanskega prijatelja čebelarja Arifa v Cazin. To mesto je razmeroma blizu naše Bele krajine, saj leži v severozahodnem delu Bosne, natančneje Bosanske krajine. Danes je Bosanska krajina preimenovana v Unsko-sanski kanton.

Na najino željo je gostitelj organiziral srečanje še z dvema domačima čebelarjema. Prijetno se je bilo pogovarjati s Hasipom

Kapićem, ki je zdaj predsednik Zveze čebelarjev Federacije Bosne in Hercegovine. Sedež te zveze je na Jadranski 5 v Sarajevu. Poleg te čebelarске zveze obstaja še Zveza čebelarjev Republike srbske s sedežem v Prijedoru. Torej sta zdaj v Bosni in Hercegovini dve krovni čebelarski organizaciji, zato si nekateri prizadevajo, da bi se zvezi združili v eno. Sedež združene zveze naj bi bil v Brčkem, vodili pa naj bi jo predsednik in dva podpredsednika različnih narodnosti, ki bi se po določenem času menjava. Njihova

Čebelarja Arif Bajramović, Sead Mesić in čebelarski mojster Danijel Šavli, ob reki Korani, februar 2008.

osrednja čebelarska prireditev BEE-FEST, ki je izobraževalnega, razstavnega in prodajnega značaja, traja tri dni je bila septembra letos v Sarajevu.

Drugi čebelar, za katerega sem vesel, da sem ga spoznal, je Sead Mesić, ki čebelari z 250 čebeljimi družinami v LR-panjih. Po njegovem mnenju je v Krajini komaj 5 odstotkov AŽ-panjev. Čebelari na dveh stalnih stojiščih, del čebeljih družin pa med sezono prevaža s paše na pašo. Ogledali smo si vzorno urejeno stojišče ob reki Korani od Plitvičkih jezer navzdol, neposredno ob bosansko-hrvaški meji. Tistega dne ob koncu februarja so čebele iz gosto naseljene in kmetijsko obdelane Bosne živahno letale v vrbovje na izpraznjenem, divje zaraščenem, miniranem območju Hrvaške. Podoba teh dveh različnih kulturnih krajin se mi je globoko vtisnila v zavest. Drugo stalno stojišče ima severno od Cazina, kjer se začenjajo prostrani kostanjevi gozdovi, ki segajo vse do Kostajnice na Hrvaškem.

Še prej smo si ogledali lepo urejene in sodobno opremljene čebelarske prostore na njegovem domu. Med številnimi čebelarskimi priznanji nam je ponosno pokazal dve priznanji,

Čebelar Sead Mesić in njegova čebelarska priznanja, Cazin v Bosni, februar 2008. V Sežani je prejel priznanji za cvetlični in kostanjev med.

ki ju je lani jeseni prejel na ocenjevanju medu v Sežani. Njegova filozofija je, da je treba kupcu ponuditi in ga navaditi, da kupuje med kot strd. Po točenju med očisti voščenih delcev in ga takoj pretoči v steklene kozarce. Takega tudi prodaja. Svojega medu toplotno ne obdeluje, torej ga ne topi. Poleg pridobivanja in prodaje osnovnih čebeljih pridelkov, torej medu, cvetnega prahu, propolisa in matičnega mlečka, se ukvarja še z izdelavo različnih mešanic. Posebnost, ki sem jo opazil pri njem, je proizvodnja medenih izdelkov z dodanimi svežimi rastlinskimi sokovi zdravilnih zelišč, najpogostejše rmana (kunice oziroma hajduške trave), kopriv, materine dušice, mete itd. Tehnologije izdelave niti ne skriva, priprave za mletje in stiskanje rastlin pa si je iz nerjavečih materialov izdelal sam.

Čebelarjem iz Bosanske krajine sem hvaležen za gostoljuben sprejem in za spoznanje, da ustvarjalno energijo velikokrat spodbudi boj za preživetje. Tudi na področju čebelarstva sem zasledil optimizem. ■

DOGODKI IN OBVESTILA

Ocenjevanje medu Ilirska Bistrica

Vabimo vas, da se udeležite mednarodnega senzoričnega ocenjevanja medu, ki ga bo organiziralo ČD Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica. Ocenjevanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o ocenjevanju medov, Pravilnika o označevanju predpakiranih živil in Pravilnika o medu. Predsednica komisije bo ga. M. Jamnik, univ. dipl. inž. živil. teh. z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, člani komisije pa bodo izbrani med kvalificiranimi preskuševalci ter pregledniki medu iz ČD Ilirska Bistrica. Na podlagi doseženih rezultatov bodo lastniki oddanih vzorcev prejeli zapis o kakovosti svojega medu, priznanja, najboljši medovi pa bodo prejeli še praktične nagrade.

Vzorke bomo sprejemali v Čebelarskem domu (Vencinova hiša) na Levstikovi ulici 8a v Ilirski Bistrici, in sicer:

- 10. 11. 2008, od 17. do 20. ure, g. B. Skrt, tel.: 041/484 174;
- 11. 11. 2008, od 17. do 20. ure, g. Z. Šabec, tel.: 070/758 752 in
- 12. 11. 2008, od 17. do 20. ure, g. J. Logar, tel.: 041/391 174.

Vzorke, poslane po pošti, pošljite do 12. novembra 2008 na naslov: g. Zorko Šabec, Prešernova 46, 6250 Ilirska Bistrica.

Za en vzorec se štejejo trije kozarci s prostornino 450 do 500 g. Kozarci morajo biti zaprti z novimi kovinskimi pokrovciki in opremljeni s prelepko, priložena pa mora biti tudi izjava čebelarja, da so med nabrale njegove čebele. Pristojbino 10 € za en vzorec lahko poravnate z gotovino ob oddaji ali z nakazilom zneska na TR št.: 10100-0035699293, Banka Koper, za ČD Antona Žnideršiča, Prešernova 46, Ilirska Bistrica.

Tisti, ki bodo vzorce poslali po pošti, naj pošiljki priložijo fotokopijo potrdila o plačilu pristojbine. Dodatne informacije po tel.: 041/391 174.

Senzorično ocenjevanje bo potekalo 17. 11. 2008 od 16. ure naprej v Vencinovi hiši. Senzoričnega ocenjevanja se lahko kot opazovalci udeležijo tudi čebelarji, ki so svoje vzorce oddali v ocenjevanje. Podelitev priznanj s kulturnim programom bo 13. 12. 2008 ob 17. uri. Prisrčno vabljeni!

Zorko Šabec, predsednik ČD Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica

Sejem čebelarstva v Bihaću

Besedilo in foto: **Jožef Švagelj**

Zgodovinsko jedro Bihaća je popolnoma prenovljeno. V njem za razliko od ulic na obrobju mesta ni več sledi vojne vihre. Ulice so zaprte za avtomobilski promet, ki poteka po obodu nekdanje bihaške trdnjave. Skozi center vodi široka promenada, polna mestnega utripa. Začne se pri Fatihovi džamiji, se razširi na trg v bližini Kapitanovega stolpa in konča ob kanalu Une.

Tam se je 30. avgusta 2008, na dan spomina na pogrešane osebe v Bosni in Hercegovini, začel prvi tridnevni čebelarski sejem, imenovan Put zlata, Bihać 2008. Na lepo razvrščenih stojnicah so čebelarji iz vse države ponujali svoje čebelje pridelke, zeliščarji pa so prodajali zdravilna zelišča. Presenetila sta me število in raznovrstnost preparatov, narejenih iz čebeljih pridelkov in zdravilnih zelišč. Poudariti moram, da so bosanski čebelarji na tem območju, morda tudi zaradi izkušenj v minuli vojni, zelo ustvarjalni. Pri njih se lahko marsičesa naučimo. Za bosanske porabnike namreč med ni samo hrana. Uživanje medu in drugih čebeljih pridelkov dojemajo kot zdravilo, preventivno ali kurativno.

V bližini prodajnega sejma so v dvorani ob muzeju I. zasedanja AVNOJ-a potekala čebelarska predavanja.

Sejem je oblast izdatno podprla, tako mesto Bihać s svojim županom kot tudi kanton Una - Sana s svojo ministrico za kmetijstvo. Za organizacijo sejma je skrbel čebelar in vzrejevalec matic Mirsad Kazaz, pri tem pa mu je pomagal organizacijski odbor, katerega član je bil tudi naš znanec, čebelar Sead Mesić. Sejem je bil odmeven tudi v medijih, saj sta o dogajanju na njem sproti poročala kantonska TV in tisk. Tam sem v roke dobil prvo številko nove revije za čebelarje, zdravje in ekologijo »BH Pčelar«. Če revijo primerjam s Slovenskim čebelarjem, je strokovno na nižji ravni, v njej pa najdemo to, kar naši reviji manjka, to je raznolikost tem in pogledov na dogajanje v čebelarstvu in okrog njega.

Na ta sejem nas je na pobudo čebelarja Seada Mesića povabil organizacijski odbor, da bi pomagali pri izvedbi ocenjevanja medov. Ocenjevanje je potekalo po pravilniku, ki velja v Sloveniji, dodali pa so še kemično analizo sladkorjev. Že vedo zakaj! Vzorce medu so zbrali pri prodajalcih na sejmu.

Bosanski čebelar in zeliščar Šefik Rožič s čebelarskim mojstrom Danijelom Šavlijem

Merjenja in organoleptična ocenjevanja so po navodilih podpredsednika ČZS Aleša Rodmana in čebelarskega mojstra Danijela Šavlija potekala v laboratoriju kantonskega kmetijskega inštituta ob pomoči magistric z Veterinarske fakultete Univerze v Sarajevu Bedrije Alić. Pri ocenjevanju so zavzeto pomagali uslužbenci laboratorija. Bosanski čebelarji želijo ocenjevanja v prihodnje organizirati sami, zato nameravajo svoje čebelarje napotiti na izobraževanje v Ljubljano. Ocenjevanje je potrdilo izjemno kakovost njihovih medov, pokazale pa so se tudi nekatere pomanjkljivosti. Smisel ocenjevanj je predvsem izboljšanje dobre čebelarske prakse in s tem izboljšanje kakovosti medov.

V okviru sejma v Bihaću je prof. dr. Nikola Kezić z Agronomske fakultete v Zagrebu skupaj s sodelavci organiziral čebelarsko šolo za pridobitev poklica čebelar. Izobraževanja in sejma se je udeležilo večje število mlajših čebelarjev, to pa je znamenje, da ima čebelarstvo kljub neugodnim razmeram vse možnosti za prihodnji razvoj.

Pred odhodom smo bosanske čebelarje povabili, naj njihova delegacija 10. oktobra 2008, ob odprtju čebelarske knjižnice in Dnevih apiterapije, obiše Čebelarski center Slovenije. Obisk bomo podaljšali še z ogledom čebelarsko zanimivih krajev po Sloveniji. Hkrati že potekajo priprave na avtobusni izlet v Bosno junija 2009, ko bomo pozornost namenili predelavi zdravilnih zelišč in čebeljih pridelkov v različna sredstva. ■

Otroci se zanimajo za čebele

Moj vnuk Jernej je prejšnje šolsko leto obiskoval 4. razred OŠ Rodica. Nekoč so med poukom med drugim razpravljali tudi o opravih, s katerimi se ukvarjajo starši in stari starši. Jernej je sošolcem povedal, da je njegov dedek čebelar. Domislil se je, da bi jim glede na moje dolgoletne izkušnje s čebelarjenjem lahko priskočil na pomoč. Jernejeva učiteljica, prof. Ramovševa me je povabila v razred, da bi učencem povedal kaj več o življenju čebel in čebelarjevih opravih v čebelnjaku.

Prosil sem svetovalno službo pri ČZS, da mi pripravi plakate in zgibanke, sam pa sem pripravil še nekaj praktičnih čebelarskih predmetov (satnike, satnice, polne in prazne sate, cvetni prah, propolis, različne vrste medu).

Aprila letos sem potem lepo pomladansko dopoldne v prijetnem ozračju preživel v 4. a razredu OŠ Rodica; otrokom in gospe učiteljici sem razlagal o čebelah in se z njimi pogovarjal o teh drobnih žuželkah. Na tablo in stene smo nalepili plakate, da je bil razred prav po čebelarsko okrašen. Predstavil sem jim zgradbo in razvoj čebele, čebeljih družin, govoril sem o življenju čebel, satju, opravevanju, panjih, čebeljih pridelkih, čebelnjakih, prevažanju čebel, boleznih in zastrupljanju čebel. Skupaj smo si ogledali videofilm »Jaz, čebelar«, med predvajanjem pa sem jim še dodatno pojasnil posamezne sekvence. Neverjetno, s kakšnim zanimanjem so me poslušali. Ko sem jih na koncu vprašal, ali bi me radi še kaj vprašali, so vsi hkrati dvignili roke. Tri šolske ure, kolikor je bilo predvidenih za naše srečanje, smo celo podaljšali, čeprav so bili otroci že lačni in žejni. Spraševali so, ali lahko kaj napišejo ali narišejo o čebelah, sam pa sem jim seveda odgovoril, da bom tega zelo vesel.

Neverjetno, kako zanimive zamisli rojijo v glavah mladih nadebudnežev. Marsikatero od teh njihovih

*Čebelarji lahko sami veliko pripomorejo k oza-
veščanju osnovnošolcev o pomenu čebel.*

malih umetnin bi prav z veseljem razobesil v svojem čebelnjaku.

Vsem učencem sem podaril zgibanke, ki sem jih prejel na ČZS, najbolj pa so se razveselili majhnega kozarčka akacijevga medu. Čeprav sem jih prosil, naj kozarčke odprejo šele doma, da si že v šoli ne bodo umazali oblek z medom, niso zdržali in večina jih je med polizala kar takoj.

Veliko zanimanje otrok je potrdilo moje prepričanje, da jih je treba že v rani mladosti seznaniti, kako pomembna je vloga čebele – seveda poleg nabiranja medu – pri opravevanju žužkocvetnih rastlin. Morali bi se zavedati, da je poleg vode čebela eden najpomembnejših dejavnikov za naše preživetje. Brez opravevanja rastlin namreč ne bi bilo dovolj hrane ne za ljudi ne za živali. Prav je, da se mladi že v osnovni šoli seznani s pomembnostjo tudi tako majhnih živalic, kot so čebele, pa tudi s tem, kako moramo varovati naravo, da ne bomo nazadnje pokončali sami sebe. Predvsem jim je treba razložiti, kako pomembno je, kakšen je njihov odnos do narave.

Morda so letošnji tragični dogodki ob pomorih čebel zaradi zastrupitev s pesticidi vsaj za hip pritegnili pozornost širše javnosti in tudi mladine. Upam, da so se vsaj za trenutek zavedli, kako pomembna je ta veja kmetijstva. Prepričan sem, da bi morali podobna predavanja pripraviti v vseh osnovnih šolah, tako da bi vsak učenec vsaj enkrat v obdobju obveznega šolanja slišal nekaj več o tej naši koristni žuželki.

Franc Grajzar

Otroci so pripravili čudovito razstavo, svoje slikarske mojstrovine pa so razobesili na stene v razredu in na šolskem hodniku.

Članek objavljamo postumno. Avtor je članek oddal komaj mesec dni pred nepričakovano smrtjo.

Izjemen dan za čebelarstvo

Za nami je 10. oktober 2008, ki bo z zlatimi črkami zapisan v zgodovino slovenskega čebelarstva in Čebelarске zveze Slovenije. Na Čebelarskem centru Slovenije smo namreč slovesno zaznamovali kar tri izjemne dosežke.

Odprtje čebelarске knjižnice

Odprli smo Čebelarsko knjižnico Janeza Goličnika, v kateri hranimo več kot 3000 enot knjižnega gradiva, slovenskih in tujih monografskih in serijskih publikacij s področja čebelarstva. Podobnih specialnih knjižnic je v Evropi in svetu le pet. Največji zaklad knjižne zbirke fonda in ponos knjižnice je popolna zbirka vseh 110 letnikov naše strokovne revije Slovenski čebelar ter njenih predhodnikov – Slovenskega čebelarja in sadjerejca ter Slovenske čebele. Odprtje čebelarске knjižnice bi lahko označili tudi kot uresničen, skoraj stoletni sen slovenskih čebelarjev, saj je čebelar Ivan Šega že 15. avgusta 1918, na občnem zboru osrednjega čebelarskega društva »stavil predlog, da naj osrednji odbor ustanovi na sedežu le-tega nekako »osrednje čebelarsko knjižnico«, ki bo gotovo prav dobro služila raznim ukaželnim, posebno mlajšim čebelarjem. (Slovenski čebelar, 1918, let. XXI.)

Častitljiv jubilej čebelarskega glasila

Slovenski čebelar praznuje 110-letnico rednega izhajanja in je tudi po potrditvi NUK-a najstarejša strokovna revija v Sloveniji, ki pod istim naslovom brez prekinitve izhaja že 110 let. Ta visoki jubilej smo počastili s postavitvijo pregledne razstave o zgodovini Slovenskega čebelarja v prostorih Čebelarskega centra Slovenije.

Izid slovarja

Izšel je tudi Čebelarski terminološki slovar, ki je v sodelovanju med ČZS in Sekcijo za terminološke slovarje na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša pri ZRC SAZU nastajal pet let. V njem je zbranih več kot 4900 izrazov. Po mnenju

foto. MB

poznavalcev je to tako rekoč popolna zbirka slovenskih terminov s področja čebelarstva.

Slovesne prireditve ter rezanja traku ob odprtju knjižnice so se udeležili pomembni gostje iz znanstvenega in političnega sveta, med njimi dr. Jelka Pirkovič, Matjaž Kočar, Vida Čadonič Špelič, dr. Andrej Simončič, Matej Kotnik, Lojze Peterle, Ciril Smrkolj, Oto Luthar, Ljudmila Bokal, Vojislav Likar ter kolegi čebelarji iz Češke, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Švice.

Ob tej priložnosti je goste najprej pozdravil predsednik ČZS Boštjan Noč ter se zahvalil vsem, ki so prispevali k uresničitvi vseh treh dosežkov. Leto 2008 je označil kot izjemno leto za čebelarstvo, in to tako v slabem kot v dobrem. Matjaž Kočar je čebelarstvo označil kot enakovredno kmetijsko panogo, ki pomembno soustvarja kmetijsko politiko. Aleš Rodman je predstavil pomen Čebelarске knjižnice Janeza Goličnika za izobraževanje čebelarjev. Janez Mihelič, dolgoletni urednik revije Slovenski čebelar, je revijo označil kot zvestega prijatelja čebelarjev, ki jim nenehno pomaga pri bogatenju njihovega čebelarskega znanja. Vojislav Likar ter Ljudmila Bokal sta predstavila nastanek in pomen terminološkega slovarja. Kot je dejal g. Likar, je pomembnost slovarja v tem, da združuje zakodirano izrazje, za katerega je značilna velika poimenovalna moč. Ga. Bokal je poudarila edinstvenost slovarja in slovenskega čebelarskega izrazja, ki je izrazito slovensko, saj v njem ni mogoče zaslediti germanskih vplivov. Slovenski čebelarji torej uporabljajo kleno slovensko besedo. Kot osrednja govornica je nastopila dr. Jelka Pirkovič, državna sekretarka

foto. MB

na Ministrstvu za kulturo, ter orisala bogato prepletanje kulture in čebelarstva, ki je sicer primarno kmetijska panoga.

Prireditve je elegantno vodila ga. Helena Urbanija, za kulturni program pa sta poskrbela Otroški pevski zbor Osnovne šole Janka Kersnika Brdo ter Komorni moški zbor Lek, katerega član je tudi g. Anton Tomec, tajnik ČZS.

Sočasno z odprtjem knjižnice je v Čebelarstem centru potekalo še nekaj drugih dogodkov, in sicer Dnevi apiterapije, na katerih

so strokovnjaki s področja medicine predstavili svoje izkušnje z uporabo čebeljih pridelkov pri zdravljenju oz. preprečevanju različnih bolezni, razstava ob 110-letnici izhajanja revije Slovenski čebelar, razstava starinske čebelarске opreme, predstavitev ponudbe čebeljih pridelkov na stojnicah, izdelovanje lectovih src in dražgoških kruhkov, predstavitev pletil iz Lukovice, pa tudi predstavitev Turističnega društva Lukovica in Osnovne šole Lukovica.

MB

Čebelarstvo poletje

Mesec čebelarstva na OŠ Mengeš

Na Osnovni šoli Mengeš za učence tretjih razredov vsako leto maja organizirajo tako imenovani mesec čebelarstva. Ob koncu maja je bila na šoli sklepna prireditev, na kateri so se s čebeljimi pridelki predstavili člani Čebelarškega društva Mengeš Matej Blejec, Franc Pavrič, Minka Pavrič, Jože Boštjančič in Anton Tomec. Učence sta nagovorila tudi ravnatelj šole Milan Burkeljca in župan občine Franc Jerič.

V osrednjem delu prireditve pa so svoje izdelke predstavili učenci. Pod vodstvom učiteljic so pripravili pisane plakate o življenju čebel, čebeljih pridelkih in čebelarstvu ter nastopili v igralsko-pevskih točkah. Ob pomoči znane kuharske mojstrice s. Nikoline Rop iz reda šolskih sester so spekli tudi okusno medeno pecivo.

Trije razredi tretješolcev so spoznavali čebele, čebelje pridelke in čebelarstvo, foto: Jože Boštjančič

Ob koncu prireditve so mengeški čebelarji učencem razdelili medena darila, sledila pa je še pokušnja različnih vrst medu, medenega peciva in drugih dobrot. Veselje in navdušenje otrok, ki so se gnetli za mizo, obloženo z medenimi dobrotami, bi lahko primerjali z delovno vneto čebel ob obilni paši.

Mengeški čebelarji radi sodelujejo z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami v svojem okolju, saj pomagajo pri vzgoji in ozaveščanju otrok o pomenu čebel in čebelarstva, katerega izmed njih pa morda celo navdušijo, da se začne ukvarjati s čebelarstvom.

MB in Jože Boštjančič

Čebelarški tabori

Tako kot lani smo tudi letos poskrbeli za izobraževanje osnovnošolcev ter organizirali čebelarске tabore za mlade čebelarje. Enodnevne tabore smo pripravili na Primorskem, in sicer v Sežani, Sečoveljah in v Pivki, udeležilo pa se jih je več kot 180 učencev. Otroci so spoznali poglobljena čebelarška opravila: delo v panju, pridobivanje in lastnosti čebeljih pridelkov, se preizkusili v točenju medu, spoznali, za kaj v čebelarstvu uporabljamo laboratorij, in se preizkusili v ustvarjanju izdelkov iz čebeljega voska. Za malico je poskrbela Perutnina Pivka, pohvala pa gre tudi organizatorjem za odlično pripravo tabora in dobro razpoloženje.

Letošnja novost pa je bil tridnevni tabor, ki je od 18. do 20. junija potekal na Čebelarstem centru Slovenije. Tabora se je udeležilo 20 krožkarjev z vseh območij Slovenije, starih od 10 do 16 let, vsi pa so nas zelo presenetili s svojim bogatim predznanjem. Program je bil pester, zato prostega časa ni bilo veliko. Krožkarji so ob pomoči mentorja vsak dan dve uri spoznavali delo v čebelnjaku, razlike med nakladnimi in AŽ-panji, spoznali so medovite rastline, presajali ličinke za vzrejo matic ter se na trojih učili označevanja matic – to opravilo je bilo zanje še posebej zabavno. Naslednji dan so označene trote iskali v panjih, iz katerih so jih odvzeli, in jih precej tudi našli, torej so troti našli pot domov. V laboratoriju so spoznali različne vrste medu ter pod mikroskopom preučevali pelod. Zadnji dan so točili med in ga takoj potem analizirali v laboratoriju. V njem so izmerili vsebnost vode

foto: Tanja Magdič

Mladi čebelarji na tridnevnem čebelarskem taboru na Brdu pri Lukovici

in njegovo električno prevodnost ter mu določili vrsto.

V večernih urah so presežke svoje energije sprostili na športnem igrišču z igranjem nogometa, košarke in badmintona. Učenci OŠ Janka Kersnika z Brda so jim na kratko predstavili svoj domači kraj, Janka Kersnika in Rokovnjače. Razpoloženje udeležencev, organizatorjev in drugih sodelujočih je bilo sproščeno in zabavno. Želja vseh je bila, da bi se prihodnje leto znova srečali. Ob koncu so vsi udeleženci prejeli potrdila o udeležbi na taboru in svoj kozarček medu, ki so ga iztočili zadnji dan tabora.

Tanja Magdič

Medeni dan v Zagorju

Na začetku poletja je ČD Zagorje pripravilo Medeni dan. Odprtje prireditve je obiskalo kar 500 otrok iz okoliških šol. Največ njihove pozornosti je pritegnil opazovalni panj s čebelami, na stojnicah pa so se lahko posladkali še s čebeljimi pridelki. Medeni dan je pritegnil tudi marsikaterega odraslega, saj so si na prireditvi lahko ogledali razstavo starinske in sodobne čebelarske opreme ter čebelarske literature.

Medeni dan je odličen način za promocijo čebelarstva, saj ima prireditev s predstavitvijo čebeljih pridelkov in ozaveščanjem o pomenu čebele izobraževalni značaj, s predstavitvijo tradicije in zgodovine čebelarstva kulturni značaj, navsezadnje pa tudi tržnega, saj lahko čebelarji na njej tudi prodajajo svoje pridelke. ČD Zagorje je ob tej priložnosti vsem gospodinjstvom v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku razdelilo zgibanko.

MB

Medeni dan v Bohinju

Čebelarsko društvo Bohinj je v sodelovanju s ČZS, Javno svetovalno službo v čebelarstvu in Občino Bohinj konec avgusta pripravilo »Medeni dan«. Prvi dan sta dr. Franc Grošelj in čebelarski

foto: Drago Kotnik

mojster Tone Tome predavala o apiterapiji in uporabi čebeljih pridelkov. Predavanja so se udeležili tudi člani društev invalidov in upokoјencev iz Bohinja.

Drugi dan se je začel osrednji del »Medenega dne«. Po slovesnem odprtju prireditve, na katerem so sodelovali predsednik ČD Bohinj, predstavnik Občine Bohinj, predsednik ČZS in predstavnica JSSČ, so pripravili kulturni program. Na njem so nastopili sestra in brat Zupan s prijateljem, otroška folklorna skupina Bohinj z gorenjskimi plesi in animacijo s klobuki. V animaciji so sodelovali tudi obiskovalci prireditve. Sledila je razglasitev »najčebelarja ČZZG za leto 2007«. Ta naslov je pripadel predsedniku ČD Škofja Loka Marjanu Novaku. Za nagrado je prejel miniaturni Janšev čebeljak. Za konec je zaigral še Trio harmonik Mitja Jeršič s prijatelji. V nadaljevanju prireditve je za dobro razpoloženje poskrbel še ansambel Modrijani.

Obiskovalci so si lahko ogledali razstavo čebelarske opreme ter poskušali različne vrste medu, pijač in peciv iz medu. V okviru Medenega dne v Bohinju je Radio Triglav predvajal štiri oddaje o medu, ki jih je pripravila gdč. Andreja Kandolf.

Drago Kotnik

21. dnevi medu v Polhovem Gradcu

Pred vročino avgustovskih dni so se številni obiskovalci lahko skrili v Polhograjski graščini ter se na 21. dnevih medu ohladili z osvežilnimi medenimi napitki in posladkali z medenjaki. Tema 21. dni medu je bila Dajmo priložnost čebelarjem. Organizatorji so s tem želeli opozoriti na pomembnost čebel pri ohranjanju narave in na pomembnost čebeljih pridelkov, katerih moč je včasih prav čudežna. Ob tej priložnosti so izdali poučne priložnostne razglednice, tako da so jih obiskovalci lahko poslali izbranim naslovnikom. Ta oblika ozaveščanja ljudi je tako učinkovita kot tudi vsečna.

Dneve medu je spremljala obvezna pokušnja čebeljih pridelkov ter vsebinsko in estetsko bogata razstava, ki je obiskovalce povedla skozi zgodbo o vseh vrstah čebeljih pridelkov in jim poleg ogledovanja omogočila tudi tipanje. V petih dneh so pripravili tudi delavnice in predavanja o tem, kaj nam sporočajo čebele, ter o uporabi medu v medicini in kulinariki. Medenih dni se je udeležilo tudi vodstvo ČZS (B. Noč in A. Tomec) ter KGZS (C. Smrkolj).

MB

Obisk madžarskih čebelarjev

Julija letos je bila Čača vas prizorišče meddržavnega srečanja čebelarjev. Čebelarji

mojster Silvo Posl je v svojem čebelarskem obratu sprejel madžarske čebelarje, ki so v okviru strokovne ekskurzije potovali po Sloveniji. Na poti jih je spremljal in jim prevajal g. Kovač iz Murske Sobote. Čebelarji iz sosednje države so imeli kaj videti: čebelarski obrat s polnilnico in skladiščem, čebelarski muzej v nastajanju, predavalnico z možnostjo projekcije, prevozne čebelnjake. Z velikim zanimanjem so spremljali prikaz tehnologije pridelave matičnega mlečka v AŽ-panjih.

Kot predstavnik ČZS je čebelarje nagovoril tudi g. M. Borko in jim predstavil dosežke ČZS. Ob omembi 110-letnice izhajanja revije in nove čebelarske knjižnice so gostje občudujoče prikimali, ob omembi enotnega brezplačnega zatiranja varoj z Bayvarolom pa niso pokazali pretiranega navdušenja.

MB

Medeno v Mariboru

»Vitezi« medenih pijač so septembra v viteški dvorani mariborskega gradu prejeli priznanja 8. vseslovenskega ocenjevanja medenih pijač. Podelitev priznanj je v okviru prireditve Medeni dan organizirala ČZD Maribor v sodelovanju s ČZS in JSSČ. Priznanja sta podeljevala g. Marko Cesar, predsednik sekcije izdelovalcev medenih pijač, ter podžupan Občine Maribor g. Rok Peče. Komisija je medene pijače ocenjevala v več kategorijah: v kategoriji medenih likerjev (z dodatki) in medenih žganj ter v kategoriji (aromatiziranih) medic in medenih penin. Odločitev o tem, komu je komisija za ocenjevanje namenila bronasto, srebrno ali zlato priznanje ter priznanje šampion, je organizator objavil tudi v posebni brošuri.

Poleg podelitve priznanj so v okviru Medenega dne potekali tudi zanimiva predavanja, okrogla miza ter dogajanje na mestnem trgu, kjer so čebelarji prodajali svoje pridelke in morebitnim kupcem omogočili tudi pokušnjo. Osrednje predavanje o vzrokih zimskega odmrtnja čebeljih družin ter spomladanskih pomorov je imel g. Pavel Zdešar,

foto: MB

foto: MB

temu pa je sledila konstruktivna okrogla miza, na kateri so sodelovali predstavniki vodstva in člani ČZS, MKGP, NVI in KGZS. Popoldne so pripravili še predavanja o medeni kulinariki, medenih pijačah ter o uporabi medu in drugih čebeljih pridelkov.

MB

Belokranjska čebelarska učna pot

ČZ Bele krajine in Krajinski park Kolpa sta v sodelovanju s ČZS, JSSČ, belokranjskimi društvi kmečkih žena in KGZS Novo mesto septembra pripravila prireditev z naslovom Dobrote iz belokranjskih čebelnjakov. Pred začetkom uradnega programa so se čebelarji zbrali na manjšem »regijskem« posvetu. Na njem so poudarili, da je kozarec za slovenski med pravi način obrambe pred tujimi medovi z dumpinškimi cenami in pravi način za povečanje prodaje domačega medu. Poudarjena je bila tudi potreba po ohranitvi čistosti kranjske čebele ter po enotnem pristopu zdravstvenega varstva.

V popoldanskih urah je sledil bolj sproščen del programa. V skrbno obnovljenem Šokčevem dvoru v Žuničih sta namreč g. Vladimir Auguštin, predsednik ČZ Bele krajine, ter Boris Grabrijan, direktor Krajinskega parka Kolpa, odprla 210 metrov dolgo čebelarsko učno pot. Na njej so obiskovalcem na devetih razlagalnih tablah in z eksponati nazorno predstavljeni različni vidiki čebelarstva. Po odprtju učne poti so razglasili še

»Tipični« belokranjski čebelnjak, foto: MB

rezultate ocenjevanja medenjakov in medenega peciva ter najboljšim podelili nagrade. Zaradi bližine hrvaške meje je aktualno tudi meddržavno sodelovanje čebelarskih društev. Ob tej priložnosti sta ČD Črnomelj in ČD Kostanjar Ribnik iz Hrvaške podpisala listino o sodelovanju. Prireditev so obogatili tudi fotografska razstava in stojnice s čebeljimi pridelki.

MB

OBLETNICE

Zlatoporočenca Blejec

Pisalo se je leto 1958, ko sta v zakonski stan stopila Minka in Matko Blejec. Okrogli jubilej, to je 50 let skupnega življenja, sta ob navzočnosti sorodnikov, prijateljev in znancev zaznamovala 14. avgusta 2008 z zlato poroko v poročni dvorani Občine Mengeš in nato še v mengeški cerkvi. Po obeh poročnih obredih se je svatovanje nadaljevalo v Moravčah, številni svatje pa so se ob

ubranih zvokih ansambla Bratov Poljanšek zabavali do jutranjih ur.

Matko je dolgoleten čebelar ter član ČD Mengeš. S čebelarstvom se ukvarja že od mladih let, prav tako pa mu pri čebelarskih opravilih pomaga tudi njegova dolgoletna življenjska sopotnica Minka. Zakonca Blejec sta od leta 2002 člana Sekcije izdelovalcev medenih pijač Maribor. Pri izdelavi medenih pijač sta se izkazala kot prava mojstra, saj sta na ocenjevanjih prejela številna odličja in priznanja.

Zakoncema so se v zakonu rodili trije otroci, dva sinova in hči, ki so jima v velik ponos. Dandanes zlatoporočenca uživata v pokoju, obdana z družino, prijatelji in znanci. Ob tem visokem jubileju jima iskreno čestitajo tudi člani Sekcije izdelovalcev medenih pijač!

Marko Cesar,
predsednik Sekcije izdelovalcev medenih pijač

100 let ČD Krka - Zagradec

To je odlomek iz junijske številke Slovenskega čebelarja daljnega leta 1907, ki sporoča novico o ustanovnem čebelarškem shodu. Na njem je bil postavljen temelj Čebelarke družine Krka, ki se je v vseh teh letih ohranjala in krepila, tako da zdaj, 100 let po ustanovitvi, Čebelarsko društvo Krka - Zagradec šteje 40 aktivnih članov, ki čebelarijo s približno 930 čebeljimi družinami.

Tako je bilo zapisano v vabilu, s katerim je društvo ob častitljivem jubileju vabilo na priložnostno slovesnost, ki je bila v Družbenem centru na Krki. Slovesnosti so se udeležili vodstvi ČZS in regijske zveze, predstavnik občine Ivančna Gorica, predstavniki NVI, Čebelarskega muzeja in vseh sosednjih čebelarških društev, pa tudi številni ljubitelji čebelarstva.

Začetek slovesnosti je ob praporih čebelarških društev naznanila državna himna, ki jo je zapel mešani pevski zbor Krka. Po pozdravnem nagovoru predsednika čebelarskega društva je starosta društva predstavil njegovo zgodovino in razvoj. Kulturni program je popestril tudi krški

otroški pevski zbor.

Potem je predsednik ČZS g. Boštjan Noč je podelil priznanja zaslužnim članom društva. V svojem nagovoru ob tej priložnosti je opozoril na pomembnost čebelarške dejavnosti, pa tudi na resnost zdajšnjega

položaja in na veliko ogroženost čebele v sodobnem svetu, saj je njen največji sovražnik prav človek s svojimi neodgovornimi dejanji.

Slavnostni del sta z Župančičevo pesmico sklenila Eva in Žiga v vlogi cicibana in čebelice. Nato je simpatična domačinka Anica, ki je vodila prireditve in jo popestrila s številnimi zanimivostmi iz življenja čebel, vse udeležence povabila na slovesno odkritje spominske plošče, ki bo poleg velike panjske končnice vse obiskovalce in goste v predverju gostoljubne domačije Magovec še dolgo spominjala na ta dogodek. Praznovanje se je nadaljevalo v Družbenem centru s pogostitvijo, ki so jo pripravili vsestranski krški gasilci, na njej pa so udeleženci ob prijetnih zvokih ansambla Slana tudi zaplesali.

Prijetno presenečenje je bil tudi nastop »mame Manke«, mlade in nadarjene Barbare. Domače gospodinje so spekle okusne medene dobrote, ki so zadovoljile najzahtevnejše sladokuse. Zagnani čebelarji so ob svojem jubileju pripravili še zanimivo čebelarsko razstavo, na kateri je bilo poleg čebelarskega orodja, čebelarških izdelkov in receptov zanje videti tudi čebele v opazovalnem panju in najnevarnejšega čebeljega zajedavca – varojo. Razstavo je v nekaj dneh obiskalo več kot 300 učencev osnovnih šol in malčkov iz vrtcev, ki so radovedno prisluhnili izkušenim čebelarjem in se posladkali z medenimi dobrotami.

Vsem, ki so sodelovali pri organizaciji in izvedbi vseh prireditve ob jubileju, ter vsem, ki so za ta namen prispevali sredstva, se iskreno zahvaljujemo in jih pozdravljamo s čebelarskim pozdravom – Naj medi!

Marjan Volaj, ČD Krka - Zagradec

Čebelarški turizem – nova priložnost

Spoznavanje skrivnostnega življenja čebel, uporabnosti in zdravilnosti čebeljih pridelkov ter preizkušanje v čebelarških opravilih je privlačno za vsakogar. Turistična agencija Aritours (pooblaščenka Čebelarске zveze Slovenije za organizacijo izletov) in ČZS sta združili umetnost čebelarstva z usmerjenostjo v doživljajski turizem ter razvili produkt, poimenovan čebelarški turizem. Medena doživetja so raznovrstna, na njih pa se poučimo o zdravem načinu življenja s čebeljimi pridelki. Čebelarški turizem je posebnost Slovenije, kot je posebnost tudi zaščitena avtohtona pasma kranjska sivka. Slastni medenjaki in dišeče medene pijače pa so odlična dopolnitev izvrstne slovenske kulinarike!

Laško bi rekli, da nam je padla sekira v med. Čebelarstvo s svojo zgodbo poskrbi za prepoznavnost Slovenije kot turistične destinacije, v kratkem času ponudi najrazličnejša intenzivna doživetja, skrbi za zdravje in zdrav način življenja ter za ohranjanje naravnega okolja. Prav zato želimo še spodbuditi razvoj čebelarškega turizma.

Za uresničitev zadanih ciljev smo izdelali dolgoročno strategijo. Prvi korak je izdaja zbornika »V deželi odličnih čebelarjev«. Da smo na pravi poti, nam potrjuje vedno večje zanimanje, predvsem gostov iz tujine, za ta zanimivi produkt. Letos smo brošuro izdali tudi v treh tujih jezikih, to pa bo še povečalo prepoznavnost Slovenije kot čebelarške dežele. V tem letu smo čebelarški turizem predstavljali ob številnih priložnostih, kot so sejmi Turizem in prosti čas in Otroški bazar v Ljubljani, Kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni, Festival za 3. življenjsko obdobje, pa tudi v Nemčiji ter Belgiji. Promocijske dejavnosti so potekale tudi v različnih medijih, v sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo smo izvedli študijsko pot za novinarje in jim predstavili eno izmed medenih poti. Izvedli smo tudi prvo usposabljanje za čebelarje, udeleženci tega izobraževanja pa bodo priznanja prejeli ob letošnjem dnevu čebelarstva 6. decembra.

Čebelarški turizem je produkt, ki je bil doslej še dokaj neznan. Verjamemo, da bomo s primerno razvojno strategijo, ki bo temeljila na razvoju avtentične čebelarške ponudbe na podlagi tradicije in lokalnih posebnosti, s povezovanjem čebelarjev in njihove ponudbe, spodbujanjem in usklajevanjem na trženjskem področju, tj. s podporo na državni, regionalni in lokalni ravni, s spodbujanjem partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem, pa tudi s povečanjem strokovnosti z izobraževanjem čebelarjev in strokovnih turističnih delavcev dosegli zaupanje slovenskih čebelarjev, tako da bodo ti v čebelarškem turizmu prepoznali nove priložnosti

za trženje svojih pridelkov in nadaljnje delo. S tem bomo pripomogli tudi k temu, da Slovenija ohrani svojo edinstvenost in da postane prepoznavna kot dežela odličnih čebelarjev.

Tanja Arih, vodja čebelarškega turizma, Aritours

Dan čebelarškega turizma

Posvetovanje, ki smo ga poimenovali Dan čebelarškega turizma in ki ga pripravljamo prvo soboto v decembru, je postalo že tradicionalno. Letos se bomo na Brdu pri Lukovici zbrali 6. decembra ob 10. uri. Posvetovanja se vsako leto udeleži več čebelarjev ki so spoznali, da prav čebelarški turizem ponuja možnosti in nove izzive, kako izboljšati prodajo čebeljih pridelkov doma in kako promovirati naše čebelarstvo. Tokrat smo v program uvrstili več zanimivih tem:

- Pregled dozdajšnega dela in načrti za naprej.
- Prikaz dveh inovativnih turističnih čebelarstev v Italiji.
- Predstavitev Belokranjske čebelarške učne poti v Žuničih.
- Predstavitev Medenega butika družine Voglar v Šmarjeških Toplicah.
- Predstavitev turistične ponudbe občine Lukovica.
- Razglasitev rezultatov fotografskega natečaja in podelitev priznanj.
- Podelitev potrdil udeležencem prvega tečaja o čebelarškem turizmu.
- Predstavitev turistične ponudbe občine Lukovica.
- Razno.

Posvetovanje bosta spremljali razstavi nagrajenih fotografij in čebelarških spominkov. Vljudno vabljeni!

*Franc Šivic,
Komisija za ohranjanje čebelarške kulturne dediščine in čebelarški turizem*

Ponatis literature

Spoštovani čebelarji in čebelarke! Do konca tega leta boste prejeli več promocijsko izobraževalnih gradiv, med njimi tudi knjižici Cvetni prah in Med, ki sta primerni kot darilo porabnikom čebeljih pridelkov. V primeru, da bo med čebelarji interes, da bi ti knjižici tudi kupili, ju bomo ponatisnili. Vsi čebelarji, ki ste zainteresirani, da bi knjižico po tiskarski ceni odkupili, to najkasneje do 15. novembra sporočite na tel.: 01/7296 100 ali na info@czs.si. Cena knjižic bo odvisna od naklade tiska. Vse naročnike bomo o ceni pred tiskom obvestili.

Članarina ČZS za leto 2009

Upravni odbor ČZS je na svoji 3. redni seji, 9. oktobra 2008, sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2009. Enotna članarina ČZS za leto 2009 je 36 € na člana.

Znižana članarina za člane, ki so dopolnili 80 let starosti, ter čebelarje invalide I. stopnje je 20 €, znižana članarina za učence, dijakke in študente je 15 €, članarina za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) pa 10 €.

Blagajnikom oziroma vodstvom čebelarskih društev prosimo, da najpozneje do konca januarja 2009 zberejo članarino in jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. 02300-0013332083. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro vašega društva.

Naročnina na revijo Slovenski čebelar v letu 2009 je 45 € za Slovenijo in 50 € za tujino. Cena posameznega izvoda je 4 € za člane in 7 € za nečlane.

Blagajnikom in vodstvom čebelarskih društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

Na podlagi sklepa UO ČZS pripada čebelarskemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine za ČZS nagrada v višini 21 €. Društva torej za nove člane v letu 2009 nakažejo ČZS 15 €, razliko do enotne članarine v višini 21 € pa obdržijo kot nagrado. Tako želimo v našo organizacijo privabiti čim več članov.

Natečaj čebelarske fotografije

Med našimi člani je kar nekaj odličnih fotograf, ki so se s svojimi posnetki izkazali na različnih mednarodnih razstavah in fotografskih tekmovanjih ter ponesli v svet sloves Slovenije kot velesile na področju čebelarske fotografije. Zato smo se odločili, da v okviru ČZS razpišemo natečaj za najboljše čebelarske fotografije, in sicer v 4 tematskih sklopih:

- čbela in rastlinski svet,
- življenje čbel (biologija),
- čbela in čbelar,
- slovenski čbelnjak.

Za vsak sklop lahko pošljete do 5 posnetkov. Fotografije naj bodo v digitalni obliki in posnete na CD-ju v velikosti 30x45 cm – 300 dpi, pri tem pa je treba navesti naslednje podatke: zaporedno številko, naslov fotografije, naslov tematskega sklopa, kratko vsebino posnetka in letnico njenega nastanka.

V zaprti ovojnici morajo biti priloženi podatki o avtorju (ime in priimek, naslov, telefonska številka, e-naslov). Zgoščenke s fotografijami je treba poslati s priporočeno pošto ali jih osebno oddati na naslov Čebelarske zveze Slovenije s pripisom: »Fotografski natečaj«. Zadnji rok oddaje je 17. november 2008. Vse prispele zgoščenke ostanejo last ČZS, fotografije pa so na razpolago uredništvu revije Slovenski čbelar.

Fotografije bo ocenjevala komisija, ki jo imenuje predsednik ČZS, po vnaprej določenih merilih: izpovednost, originalnost, tehnična dovršenost in estetika. Nagrajene bodo po tri posamezne fotografije iz vsakega sklopa. Vsak nagrabenec bo dobil posebno priznanje in praktično darilo, razglasitev nagajencev in slovesna podelitev nagrad pa bo 6. decembra 2008 na Brdu pri Lukovici ob že tradicionalnem posvetu o čbelarskem turizmu.

Za tematski sklop »Slovenski čbelnjak« veljajo poleg zgoraj navedenih še dodatni pogoji. Ocenjeni bosta urejenost čbelnjaka in okolice, nagraben bo lastnik čbelnjaka in ne fotograf, vsaj ena fotografija od petih pa mora biti v pokončni legi. V priloženi ovojnici je treba poslati podatke o lastniku čbelnjaka in fotografu. Pokončen format fotografij je zahtevan zato, ker bo 11 najboljših fotografij, objavljenih na naslovnici Slovenskega čbelarja. Avtor objavljenih fotografij bo imel pravico do honorarja po veljavnem ceniku. Celotno besedilo natečaja lahko si preberite na spletni strani ČZS.

*Franc Šivic, predsednik komisije
za razvoj čbelarskega turizma*

Regijski posveti 2009

Upravni odbor ČZS je na svoji 3. redni seji, 9. oktobra 2008, določil čas, kraj in vsebine regijskih posvetov za leto 2009, in sicer:

- za primorska ČD v torek, 18. novembra 2008, ob 16. uri v prostorih Obrtnice zbornice Nova Gorica;
- za ČZD Cerknica, notranjska in obalno-kraška ČD v sredo, 19. novembra 2008, ob 16. uri v prostorih Vaške hiše v Slovenski vasi pri Pivki;
- za ČZ celjske regije, ČZ SA-ŠA ter ČZ Spodnje Savinjske doline v petek, 21. novembra 2008, ob 16. uri v prostorih Restavracije Gaj, Mozirje;
- za ČZ Zgornje Gorenjske in MZČD Kranj v torek, 25. novembra 2008, ob 16. uri v prostorih Obrtnice zbornice Radovljica;
- za ČZ Krško in OČZ Brežice v sredo, 26. novembra 2008, ob 16. uri v prostorih Hotela City v Krškem;
- za RČZ »Petra Pavla Glavarja« in ČZ Bele krajine v petek, 28. novembra 2008, ob 16. uri v prostorih Srednje kmetijske šole Grm Novo mesto;
- za ČZ Koroške v ponedeljek, 1. decembra 2008, ob 16. uri v prostorih Ribiškega doma Dravograd;
- za ČD ljubljanskega ter zasavskega območja v torek, 2. decembra 2008, ob 16. uri v prostorih Čebelarke zveze Slovenije na Brdu pri Lukovici;
- za ČZD Pomurja v sredo, 3. decembra 2008, ob 16. uri v prostorih KGZS – Zavod Murska Sobota, Štefana Kovača 40, Murska Sobota;
- za ZČD Ptuj v torek, 9. decembra 2008, ob 16. uri v prostorih Kmetijsko gozdarskega zavoda Ptuj, Ormoška cesta 28;
- za ČZD Maribor v sredo, 10. decembra 2008, ob 16. uri v prostorih Čebelarkega centra Maribor, Streliška cesta 150.

Na dnevnem redu regijskih posvetov čebelarских društev za leto 2009 bodo:

- poročilo o delu ČZS za leto 2008,
- načrti za delo ČZS za leto 2009 ter
- vprašanja in pobude.

Dobrodelno-izobraževalna akcija

Vse bliže je 21. november, ko bomo znova obiskali vrtce in šole ter malčke in učence razveselili z medom in poučnim gradivom, nekatere pa celo s predstavitvijo čebelarke dejavnosti. Otroke in njihove starše želimo z dobrodelno akcijo opozoriti na blagodejen vpliv čebeljih pridelkov na zdravje in pomen čebel za okolje. Uspeh akcije je v veliki meri odvisen od vseh čebelarjev, zato vas prosimo za sodelovanje, da bi lahko v čim večjem številu obiskali vrtce in šole. O akciji lahko obvestite tudi vaše lokalne medije. Prosimo, da se v okviru čebelarških društev dogovorite o obiskih v vrtcih in šolah, promocijsko gradivo za predstavitev čebelarstva otrokom (plakate, DVD-je s predstavitvijo čebelarstva, program »Otroci, spoznajmo čebelo« za vrtce ...) pa lahko dobite pri Javni svetovalni službi v čebelarstvu. Tudi letos smo za vse otroke izdali zgibanke Čebelica, moja prijateljica, ki so jo predsedniki društev prejeli na dom. Vrtci in šole so o akciji obveščeni, zato vaš obisk ter zgibanko že nestrno pričakujejo. Predsedniki društev ste že prejeli potrebna navodila, nalepke in prelepke za označitev medu. Prepričani smo, da nam bo kljub slabi letini uspelo zbrati zadostne količine medu, tako da se bodo z njim posladkali vsi otroci v vrtcih. Nekoliko več težav pričakujemo v Mestni občini Ljubljana, v kateri živi kar tretjina vseh otrok v državi. Zato lepo prosimo vse čebelarje, ki lahko prispevajo kakšen kilogram medu več, da nam to sporočijo po tel., št.: 01/729 61 10.

Akcija je dobra promocija za slovensko čebelarstvo in čebelarje, zato verjamemo, da nam jo bo s skupnimi moči uspelo izpeljati.

Vodstvom ČD

Na naslove predsednikov društev ste prejeli prvi del izobraževalnih in promocijskih gradiv, ki so namenjena čebelarjem. Prosimo Vas, da gradiva razdelite članom ČZS. Nečlani lahko gradiva prevzamejo na sedežu ČZS po poprejšnjem dogovoru z go. Podlesnik, tel.: 01/729 61 24. Drugi del izobraževalno-promocijskih gradiv boste na enak način prejeli do konca leta 2008. Poleg tega so društva prejela zgibanke Čebelica, moja prijateljica, ki so **namenjene izključno otrokom v vrtcih in šolah**. Zgibanke naj bodo v vrtce in šole razdeljene v času dobrodelno-izobraževalne akcije.

Osvajamo internet @

Spletna stran za vaše društvo

ČZS na svoji spletni strani www.czs.si omogoča brezplačno predstavitev čebelarških društev. Če bi želeli predstaviti vaše društvo na spletu, lahko pisno ali slikovno gradivo v elektronski obliki pošljete na naslov vlado.augustin@czs.si. Na tem naslovu lahko dobite tudi vse druge informacije o vzpostavitvi društvene strani.

Spletna stran za ponudbo vašega medu

Ker se je kozarec za slovenski med pri kupcih že lepo »prijel«, smo na ČZS pripravili tudi spletno stran www.slovenskimed.si. Na njej bodo lahko porabniki dobili poglobljene informacije o slovenskem medu in čebelarjih, pri katerih ga je mogoče kupiti. Vse slovenske čebelarje, ki imajo tržne presežke medu, prosimo, da se vpišejo na spletno stran, saj bodo tako postali prepoznavni za vse slovenske kupce.

Promocija kozarca za med

UO ČZS je na svoji seji, 9. oktobra 2008, sprejel sklep, da televizijskega oglaševanja novega kozarca in medu slovenskih čebelarjev zaradi previsokih cen za zdaj ne bo. Namesto tega smo oktobra vložili zloženke o novem kozarcu in medu slovenskih čebelarjev v več tiskanih medijev, in sicer v Dnevnik 55.000 kosov, Večer 52.000 kosov, Delo (Sobotna priloga) 79.500 kosov, Nedelo (priloga Odprta kuhinja) 53.000 kosov in v revijo Jana 38.000 kosov. UO ČZS je soglasno sprejel tudi sklep, naj ČZS pospešeno in na predlagan način nadaljuje promocijo novega kozarca medu slovenskih čebelarjev.

Čebelarstvo usposabljanje

Komisija za izobraževanje UO ČZS je potrdila teme usposabljanj, ki jih bosta prihodnje leto izvajala ČZS in JSSČ. Vaše želje po izvedbi usposabljanj (tema in izvajalec) sporočite ge. Podlesnik na e-naslov: janja.podlesnik@czs.si ali po pošti na naslov ČZS s pripisom za go. Janjo Podlesnik. Ker je število prostih mest za usposabljanja omejeno, vas prosimo, da s prijavo pohitite! Na podlagi vaših prijav bomo pripravili urnik usposabljanj ter ga skušali tudi kar najbolj upoštevati.

Št.	Kategorija – področje	Tema	Izvajalec
1	Planiranje, organiziranje dela v čebelarstvu	Osnove čebelarjenja	
		Uvod v tehnologijo čebelarjenja	B. Kozinc, B. Seražin, F. Šivic, J. Mihelič, S. Golmajer, F. Gosar, M. Meglič, F. Panker
		Teh. čeb. z listovnim panjem in njegovimi izpeljankami	B. Kozinc, B. Seražin, F. Panker, F. Prezelj, F. Šivic, F. Solar, J. Brvar, J. Mihelič, M. Mlakar, P. Zdešar, V. Šneider, M. Meglič
		Teh. čeb. s 3-etažnim listovnim panjem	F. Prezelj, A. Zor, B. Kozinc, V. Pušnik, F. Panker
		Teh. čeb. z nakladnim LR-panjem	F. Prezelj, M. Cesar, M. Stanislav, S. Mazej, U. Vidmar
		Teh. čeb. z nakladnim DB-panjem	F. Prezelj
		Teh. čeb. z nizkonakladnim panjem	F. Panker, I. Bračko, M. Starovasnik, N. Jedlovčnik
		Rotacijsko čebelarjenje	M. Starovasnik, F. Prezelj
		Ekološko čebelarjenje	M. Meglič, M. Zupančič
2	Biologija čebel	Izbrana poglavja iz biologije čebel	A. Kandolf, J. Mihelič
3	Zimska oskrba čebeljih družin	Opravlila in dejavnosti čebelarjev v zimskih mesecih	F. Gosar, M. Meglič, F. Panker, F. Prezelj
4	Pomladna oskrba čebeljih družin	Pregledi čebeljih družin in rojenje čebel	F. Gosar, M. Meglič, F. Panker, F. Prezelj
5	Poletna oskrba čebeljih družin	Vzreja čebeljih matic za svojo lastno uporabo	B. Kozinc, B. Seražin, dr. A. Gregorc, F. Panker, J. Kropivšek, J. Luznar, M. Cesar, V. Pušnik, B. Noč, F. Gosar, M. Meglič, F. Prezelj
		Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic	B. Kozinc, B. Seražin, dr. A. Gregorc, F. Panker, J. Kropivšek, J. Luznar, M. Cesar, V. Pušnik, F. Prezelj, B. Noč

6	Pridobivanje čebeljih pridelkov	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	B. Seražin, F. Panker, F. Šivic, J. Kropivšek, P. Zdešar, R. Brus
		Prevozi čebel	B. Seražin, F. Panker, F. Šivic, J. Kropivšek
		Čebelji pridelki – tehnološka razsežnost, rezultat dejavnosti	F. Absec, M. Meglič, M. Mlakar, N. Jedlovčnik, S. Plut
		Pridelava in predelava propolisa	N. Jedlovčnik, V. Pušnik
		Pridobivanje in predelava voska	S. Golmajer
		Izdelava medenih pijač	F. Absec
		Povezava sadjarstva in čebelarstva	J. Gačnik
7	Zdravstveno varstvo	Osnove preprečevanja čebeljih bolezni	NVI, V. Jenčič
		Zatiranje varoj	B. Seražin, F. Gosar, M. Meglič, NVI
		Apitehnični ukrepi	M. Meglič, V. Auguštin
		Ravnanje v primeru čebeljega pika	M. Mlakar
		Tečaj varstva pri delu	ČZS
8	Kakovost čebeljih pridelkov	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	A. Kandolf, M. Meglič
		Usposabljanje čebelarških preglednikov	Biotehniška fakulteta
		Usposabljanje preskuševalcev medu	Biotehniška fakulteta
		Apiterapija	F. Grošelj, T. Tome
9	Ekonomika čebelarstva	Vpliv medu na zdravje človeka	P. Kapš
		Ekonomika pridelave in predelave čebeljih pridelkov	B. Seražin, M. Meglič, N. Jedlovčnik
		Trženje in ekonomika prodaje čebeljih pridelkov	A. Voglar, M. Vrečko, T. Magdič, T. Škorjanc, Jerič & A. Petrovič
		Trženje izdelkov, zakonodaja	
		Praktični nasveti za oglaševanje, Učinkovite spletne strani	ČZS
		Čebelarski turizem	F. Šivic
10	Usposabljanje začetnikov	Med v kulinariki	Društvo kulinaričarjev
		Tečaj o čebelarstvu za čebelarje začetnike	ČZS
11	Postopki NPK	Tečaj za čebelarje v postopkih NPK	ČZS
12	Drugo	Seznanjanje z veljavno čebelarsko zakonodajo	ČZS
		Delavnica o možnostih za pridobivanje in porabo sredstev iz evropskih skladov	ČZS
		Računovodski tečaj za društva o vodenju računovodskih izkazov	Društvo računovodij
		Vključevanje čebelarjev v društvene in zvezne povezave	B. Noč
		Čebelarjenje v svetu	F. Šivic

MALI OGLASI

PRODAM

Različne vrste medu, tel.: 041/568 306.

Cvetni prah osmukanec, tel.: 041/990 360.

Kvalitetno žganje, sadjevec, s 50 % alk., mogoča dostava na dom, cena po dogovoru, tel.: 041/507 941, 041/563 266.

Suh cvetni prah ter spomladanski in jesenski cvetlični med, tel.: 040/249 323.

Lipov, cvetlični in akacijev med, ob naročilu večje količine mogoča dostava na dom, tel.: 040/798 832.

300 kg gozdnega medu, zlato priznanje Cerklje, tel.: 041/518 310.

Več vrst medu, pri večjih količinah mogoča dostava, tel.: 041/784 775, 02/792 33 31, 02/792 37 61.

Lipove AŽ-satnike, tel.: 041/911 557.

Prevozni čebelnjak s 6 naseljenimi AŽ panji in več dobro ohranjenih kranjičev, tel.: 031/305 137.

Datum	Čas	Tema	Predavatelj	Kraj	Kontakt
4. nov.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Andreja Kandolf	ČZS	ga. Podlesnik 01/7296 124
5. nov.	16.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	Franc Šivic	ČZS	ga. Podlesnik 01/729 61 24
7. nov.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Milan Meglič	Zeliščni center, Grgarske Ravne 4	g. Možina 051/421 969
7. nov.	16.00	Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo	Boštjan Noč	Gasilski dom Dobrna	ga. Podlesnik 01/729 61 24
8. nov.	9.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Povir 52 a	g. Atelšek 041/649 142
8. nov.	9.00	Usposabljanje na področju zatiranja varoj	Milan Meglič	Vrtnarska šola Celje	g. Gradišnik 03/542 12 02
8. nov.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Družbeni dom Krka	g. Zaletelj 041/775 333
9. nov.	9.00	Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo	Janez Kropivšek	Obrtni dom Črnomelj	g. Auguštin 040/435 516
11. nov.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Milan Meglič	Dvorana Gasilskega doma Preddvor	g. Kokl 041/538 223
12. nov.	16.00	Gozdno medenje	Janez Kropivšek	ČZS	ga. Podlesnik 01/729 61 24
13. nov.	18.00	Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo	Boštjan Noč	Ilirska Bistrica	g. Šabec 070/758 752
18. nov.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Izlake	g. Smrkolj 041/633 566
18. nov.	16.00	Trženje in ekonomika prodaje čebeljih pridelkov	Maks Vrečko	Mozirje	g. Purnat 041/791 231
19. nov.	16.00	Čebelji pridelki tehnološka razsežnost	Stane Plut	ČZS	ga. Podlesnik 01/729 61 24
21. nov.	16.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	Franc Šivic	Šola Davorina Jenkota, ČD Cerklje	g. Strupi 031/663 001
22. nov.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	KGZ Ptuj	ga. Pihlar 02/755 26 71
23. nov.	9.00	Prepoznavanje lastnosti posameznih vrst medu	Stane Plut	Obrtni dom Črnomelj	g. Auguštin 040/435 516
26. nov.	16.00	Apitehnični ukrepi, usposabljanje za zatiranje varoj	Milan Meglič	ČZS	ga. Podlesnik 01/729 61 24
28. nov.	17.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	Franc Šivic	Zadružni dom, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Rus 031/717 355
29. nov.	9.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Šmarje pri Jelšah - Čebelarski dom	g. Pušnik 031/518 411
29. nov.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Dom čebelarjev Brode, Škofja Loka	g. Novak 041/590 166
3. dec.	16.00	Trženje čebeljih pridelkov	Maks Vrečko	ČZS	ga. Podlesnik 01/729 61 24
7. dec.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Obrtni dom Črnomelj	g. Auguštin 040/435 516
9. dec.	16.00	Pridobivanje in predelava voska	Severin Golmajer	Izlake	g. Smrkolj 041/633 566

Pomagajmo čebelam

Vse bolj jasno postaja, da je poglavitni razlog za izginjanje in množično umiranje čebel tako imenovano umetno elektromagnetno polje. Glede na to lahko krivdo za ta pojav pripišemo mobilnim telefonom, hišnim prenosnim telefonom in predvsem antenam v mreži mobilnih operaterjev. Seveda so problematični tudi vse bolj onesnaženo okolje, gensko spremenjene rastline in pomanjkanje ustrezne paše, odločilno za umiranje čebel pa je prav umetno elektromagnetno polje. Wolfgang Findeisen iz Nemčije je razvil posebno ploščico za zaščito čebel pred temi sevanji, imenovano Re Lux. Več na spletni strani www.wolfgang-findeisen.de

Čebelarji, ki so izgubili čebele, imajo svoja stojišča zelo verjetno na območju močnega umetnega elektromagnetnega sevanja. Prav njim omogočamo, da te ploščice proti potrdilu dobijo v preizkusu do marca prihodnje leto, potem pa bomo poskrbeli, da jih bodo lahko tudi kupili. Cena ploščice Re Lux je zdaj 50 €, če jih bomo kupovali neposredno v Nemčiji, pa bo cena zaradi poštnine višja.

Društvo AJDA VRZDENEČ, Meta Vrhunc, tel. 01/754 07 43

Francišek E. Medja

V prejšnji številki naše revije smo med osmrtnicami prebrali, da nas je veliko prezgodaj zapustil Francišek Edvard Medja, čebelar iz Lipc pri Jesenicah. Njegovi čebelarji prijatelji so predstavili njegove zasluge za čebelarstvo organizacijo, zapisali so svoje občutke ob nenadni izgubi priljubljene člana in se tudi na ta način dostojno poslovili od njega.

S Francem sva skupaj gulila šolske klopi in tudi to naju je, seveda poleg ljubezni do čebel, družilo tako rekoč vse življenje. Lahko rečem, da sva se oba razveselila vsakega najinega srečanja. Pri svojem delovanju na čebelarstvu področju pa je opravil še nekatere druge tako pomembne stvari, da jih je treba poudariti in s tem dopolniti njegov življenjepis. Ko se je v naših krajih pojavila varoza, se je Franc takoj odločno uprl različnim kemičnim sredstvom za njeno zatiranje in se odločil za sonaravno pot, za zatiranje z organskimi kislinami. Na začetku pa to ni bilo lahko, saj si je moral za to priskrbeti tudi različne pripomočke. In na tem področju je prav on oral ledino. Ker je imel delavnico za plastične izdelke, se je z vso vneto lotil izdelovanja hlapilnikov za mravljinčno kislino. Uspešnost zatiranja s

to kislino pa je bila odvisna od kontrole števila odpadlih zajedavcev. Da bi odpravil tudi to oviro, je začel izdelovati plastične vložke za panksko dno, pokrite prav tako s plastično rešetko, ki je onemogočala, da bi čebele prišle do odpadlih varoj in jih morebiti odstranile.

Ker je bilo treba izdelati hlapilnike, ki bi bili kar najbolj učinkoviti, je svoje izdelke nenehno izpopolnjeval. To pa je zahtevalo spreminjanje plastikarskih orodij za izdelavo, zato so bili veliki tudi stroški. Čebelarji Kranjske Gore smo njegove hlapilnike testirali in ga opozarjali na morebitne pomanjkljivosti, on pa jih je upošteval in tudi vgrajeval v svoje proizvode. Prav zaradi tega sodelovanja je zelo rad zahajal v našo dolino. Franc je ob vsaki priložnosti, tako na čebelarstvih razstavah kot posvetih, propagiral sonaravno zdravljenje varoze. Pri svojem delu je bil uspešen, zato pri nas verjetno ni čebelarja, ki ne bi poznal »hlapilnikov Medja«. Zadnji, ki jih je izdeloval, so bili že izdelani na vakuumskem principu.

Ob spominu na Medjo ne smemo pozabiti, da je bil čebelarji mojster prve generacije.

foto: Janez Gregori

Testni vložek in hlapilnik Med-ja

Njegova pisna naloga za mojstrski izpit se je nanašala na uporabo mravljinčne kisline za zatiranje varoj. Pri nas je bil prvi, ki je posnel videokaseto o zatiranju varoj. Na njej lahko preberemo pomenljiv naslov: »Varoja ni vzrok za propad čebeljih družin«. Za to je odgovoren čebelar.

Francišek Medja zasluži vse priznanje za opravljeno pionirsko delo na področju zdravstvenega varstva čebel, za inovatorstvo in vse druge napore, ki jih je vložil v sonaravno zatiranje varoj. Verjetno bi bil zelo nesrečen, če bi gledal, kako večina čebelarjev – in tudi slovenska veterinarska stroka – vse bolj obrača hrbet sonaravnemu pristopu in stavi na kemijo.

Janez Gregori,
ČD Kranjska Gora

CIRIL VELIKONJA 1921–2008

Junija se je od nas za vedno poslovil najstarejši član našega društva Ciril Velikonja. Rodil se je v številni kmečki družini v Orehku, majhni vasi na Cerkljanskem. Vse življenje je ostal zvest svojim cerkljanskim dolinam. Svoji zemlji je ostal zvest

tudi med drugo svetovno vojno, saj je skupaj s tremi brati odšel v partizane. Po vojni je kot gospodar ostal na svojem domu in si tam ustvaril družino. Da je preživel družino z osmimi otroki, je moral Ciril leto za letom od zore do mraka na kmetiji trdo delati.

Kljub obilici vsakodnevnega dela je vedno našel tudi čas za čebele. Ljubezen do čebel mu je privzgojil oče, ki je na domačiji čebelaril že pred njim. Ljubezen do čebel je Ciril prenesel na

svoje potomce, saj bo za njegove čebele poslej skrbel sin.

Cirila smo člani društva poznali kot mirnega in resnega tovariša. Rad je prisluhnil, prav tako pa je rad delil nasvete, saj si je z leti pridobil veliko izkušenj. Za njegove zasluge na področju čebelarstva mu je društvo podelilo odličje Antona Janše III. stopnje. Kot zglednega čebelarja ga bomo ohranili v lepem spominu, saj smo mu hvalježni za vse, kar je prenesel na nas, mlajše čebelarje.

Člani ČD Cerkno

IVAN JUGOVIC 1918–2008

Toplo pomladansko sonce je tisto lepo nedeljo, 30. marca, s svojimi toplimi žarki dajalo zemlji novih moči, prebujalo

naravo in življenje v njej. Za škofjeloške čebelarje pa je bil to dan žalosti, kajti na pokopališču v Lipici smo se poslovili od našega dolgoletnega in najstarejšega čebelarja Ivana Jugovica.

Njegova življenjska pot se je začela 27. julija 1918 v majhni kmečki družini. Njegova otroška in mladostna leta niso bila posejana z dobrotami, rojenice in sojenice pa so mu ob rojstvu vendarle podarile srečo, ki ga je spremljala na vsej njegovi življenjski poti do zadnjega dne, ko je po hudi bolezni tiho in brez bolečin zaprl trudne oči. Po končani osnovni šoli v domačem kraju in po končani gimnaziji v Ljubljani si je želel nadaljevati študij, a mu je načrte prekržala druga svetovna vojna. Pridružil se je NOB, bil je zajet in zaprt v Begunjah, kjer so ga najprej uvrstili na seznam talcev, nato pa deportirali v Dachau ter ga kot ujetnika poslali na delo k nekemu bavarskemu kmetu, kjer je dočakal tudi konec vojne. Po prihodu domov se je zaposlil na železnici ter opravljal različna operativna dela, leta 1972 pa se je upokojil kot vlakovni dispečer. V tem obdobju si je uredil družinsko življenje in zgradil hišo, v kateri je živel z ženo in tremi otroki.

Kot kmečki otrok je ljubil naravo, s čebelami pa je prišel v stik po zaposlitvi na železnici, saj so bili čebelarji številni njegovi sodelavci, pa tudi prevoze čebel na daljše razdalje so po vojni opravljali predvsem z železnico. V društvo se je vključil leta 1958, ves čas pa je bil zelo dejaven. Čebelaril je z največ desetiimi AŽ-panji, in to bolj za svojo dušo kot za zaslužek. Zadnje stojišče za svoje čebele je našel v Baški grapi,

kjer je po upokojitvi ob svojih ljubljankah preživel precej svojega časa. Zadnja leta mu bolezen in oddaljenost od čebelnjaka nista več dopuščala aktivnega čebelarjenja, ljubezen do čebel pa mu je ostala. Zato je pogosto obiskoval čebele v čebelnjaku svojega zeta in si v njem nabiral dodatnih moči za premagovanje svoje bolezni.

Škofjeloški čebelarji ga bomo ohranili v spominu kot vestnega čebelarja, dobrega prijatelja in zanimivega sogovornika. Zahvaljujemo se mu za vse njegovo delo na področju čebelarstva in za utrjevanje društveno-družabne dejavnosti med člani društva.

ČD Škofja Loka

FRANC MOHORIČ 1931–2008

Sredi poletja nas je presenetila novica, da nas je za vedno zapustil član našega društva Franc Mohorič. Vedeli smo za njegovo hudo bolezen in upali, da jo bo premagal, vendar je bila ta kljub njegovi trdoživosti močnejša.

Rodil se je 20. januarja 1931 na Otlici. Pozneje se je skupaj s starši preselil v Korita, očetov rojstni kraj na robu idrijske občine. Tam se je tudi prvič srečal s čebelami, saj so bile del manjše kmetije. Poklicno se je ukvarjal predvsem s pečarstvom in zidarstvom. Kot delavec gradbenega podjetja Primorje je v Ilirski Bistrici spoznal svojo bodočo ženo in si ustvaril družino. V zakonu sta se jima rodila dva sinova. Upokojitev je dočakal kot delavec podjetja Kolektor iz Idrije. Po očetovi smrti je prevzel tudi njegovo čebelarstvo in ob ustanovitvi ČD Idrija leta 1980 postal član društva. Čebelaril je s približno dvajsetimi družinami, včasih bolj, včasih pa tudi manj uspešno, kot je to zdaj značilno za vse čebelarje. Bil je družaben, vedno pripravljen za pogovor o različnih temah in novostih v če-

belarstvu, morda nekoliko samosvoj, a zanimiv.

Od njega smo se z društvenim praporom in z željo, da čebelarstvo na njegovi domačiji ne bi zamrlo, poslovili 11. julija letos. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Idrija

MARJAN ZAVRTANIK 1931–2008

Vse odkar je zbolel, smo upali, da bo naš Marjan Zavrtanik vendarle premagal zahrbtno bolezen. To se na žalost ni zgodilo

in člani ČD Nova Gorica smo se od njega poslovili na solkanskem pokopališču.

Marjan se je rodil 20. oktobra 1931 v Solkanu, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo, potem pa je končal Industrijsko kemijsko šolo v Rušah. Najprej se je zaposlil v Tovarni salonita Anhovo, nato pri Solkanski industriji apna. Čebelariti je začel leta 1954, ko mu je stric iz Sremske Mitrovice po vlaku poslal dva panja čebel. S tem se je Marjan zapisal čebelam in si z vso vnemo in veseljem z leti priskrbel tudi prevoznik čebelnjak. Čebelarški zagon mu je dalo tudi dejstvo, da mu je sin Aleš že v otroških letih pomagal čebelariti. Na žalost je njuno čebelarstvo idilo pretrgala zla usoda.

Množica, ki se je zbrala ob zadnjem slovesu od Marjana, je dokazovala njegovo priljubljenost tako med čebelarji kot drugod. Goriški čebelarji bomo Marjana ohranili v lepem spominu.

Viktor Zadravec, ČD Nova Gorica

V Slovenskem čebelarju, št. 10, oktober 2008, nam jo je zagodel tiskarski skrat. Pri osmrtnici za Franca Moharja je namreč napačno zapisano, da nam je osmrtnico poslalo ČD Besnica, v resnici pa nam jo je poslalo ČD Dolsko. Vsem prizadetim se iskreno opravičujemo.

Uredništvo

Spoštovane čebelarke in čebelarji!

Začela se je sezona prodaje medu. Če Vam je zmanjkalo medu za vaše redne kupce, kljub temu pa bi jim želeli ponuditi vrhunski slovenski med kontrolirane kakovosti, Vam nepakiranega ponujamo po ugodnih cenah, in sicer:

- cvetlični med po 3 €,
- kostanjev med po 3,70 € in
- gozdni med po 3,70 €.

Če boste kupili več kot 300 kg medu v sodih, vam ob takojšnjem gotovinskem plačilu dajemo za kilogram še 10 centov popusta. Če želite, vam med lahko natočimo tudi v naše kozarce brez etiket, cena po dogovoru.

Čebelarstvo PISLAK

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Tel.: 02/796 10 51 • www.cebelarstvo-pislak.si

Po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko povpraševanje!

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi samo ene poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava je izvedena z napravo, ki je opremljena z najmodernejšo tehniko.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure za 20 kg surovega voska in 4 ure za 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnike vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkereartikel
Deutsch Haseldorf 75**

A-8493 Klöchl - Steiermark, Avstrija

Tel./faks: +43(0)3475-2270

E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:

ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00

sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

**Naše satnice
lahko kupite
tudi v podjetjih
Logar
trade, d. o. o.,
iz Šenčurja in
CERES, d. o. o.,
iz Martjanel.**

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Naslov spletne strani ČZS: www.cz.s.si. Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20.

Elektronska pošta: urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si - tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si - poslovna sekretarka Barbara Zajc: barbara.zajc@czs.si - predsednik Boštjan Noč: noch@czs.si

Tel.: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, Barbara Zajc: 041 370 409, Anton Tomec: (01) 729 61 02, Boštjan Noč: 040 436 512, uredništvo: (01) 729 61 14, Marko Borko: 051 637 204.

Kontaktne številke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, Andreja Kandolf, spec. za varno hrano: 040 436 514, Tomaž Samec, spec. za varno hrano: 040 436 517, Janja Podlesnik, administrativna delavka, 01 729 61 24.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2008 za nečlane je 45 €, za naročnike iz tujine je 43 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 5 € za nečlane. Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 36 €. Člani lahko objavljajo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 500 €, v sredini 300 €, pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Cene so brez DDV.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera Picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6160, Tiskano: 27. 10. 2008

Glasilos Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
v mesecu november
je trgovina ob sobotah zaprta.

Velika izbira modelov za ulivanje sveč.
Na voljo so brezplačni katalogi
za modele za sveče.

Imate težave s kristaliziranim medom?

Uporabite grelec za
segrevanje medu!

V mesecu november vam ob nakupu dveh ali več modelov
iz zaloge, za vsak model
podarimo 5 m takta in držalo za takt.

NOVO

Po ugodni ceni lahko
kupite stekleničke
za propolis
10, 20, 30 in 50 ml!

UGODNO

OMETALNIK ČEBEL
IZ NERJAVEČEGA
MATERALA IN
S POSEBNIM
MEHANIZMOM
ZA VPETJE LONCA

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti
nad 42 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko
izkaznico **4% popusta**. Popusti se med seboj ne seštevajo

Naročeno blago vam lahko odpošljemo po paketni pošti.

APIS M&D®

**ČEBELARSTVO
MARKO DEBEVEC**

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:

ob delavnikih 9.00–12.00

16.00–18.00

ob sobotah 9.00–12.00

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI PANJ

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 €/KG

SATNIKE:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT 0,79 €/KOS
LR - STANDARD
LR 2/3

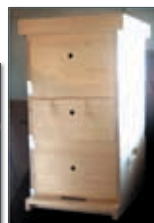

PRAŠILČEK
AŽ 5-IN 7-SATNI
7S - 57,40 €, 5S -
52,20 €

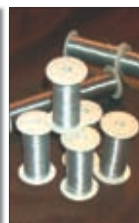

GRELCI ZA
MED

KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ
IN DVOTRETINJSKI
LR-PANJ AKCIJSKA
CENA 89,60 !

Žica za satnike
250 g RSF 4,4 €,
250 g CINK 2,2 €

Cenjene stranke obveščamo,
da smo se 1. 3. 2008 preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

Pri izvozu z AC proti Vrhniki, desno po magistralni cesti
proti Ljubljani, 300 m od izvoza naprej prvo večje križišče
desno. Glej smerokaz.

SUPER AKCIJA

SATNICE – AŽ, LR: 0,59 €

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice
– 0,75 eur/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. • Vosek odkupujemo po 3,12 eur za kilogram. ■ Z veljavno čebelarsko
izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 €. ■